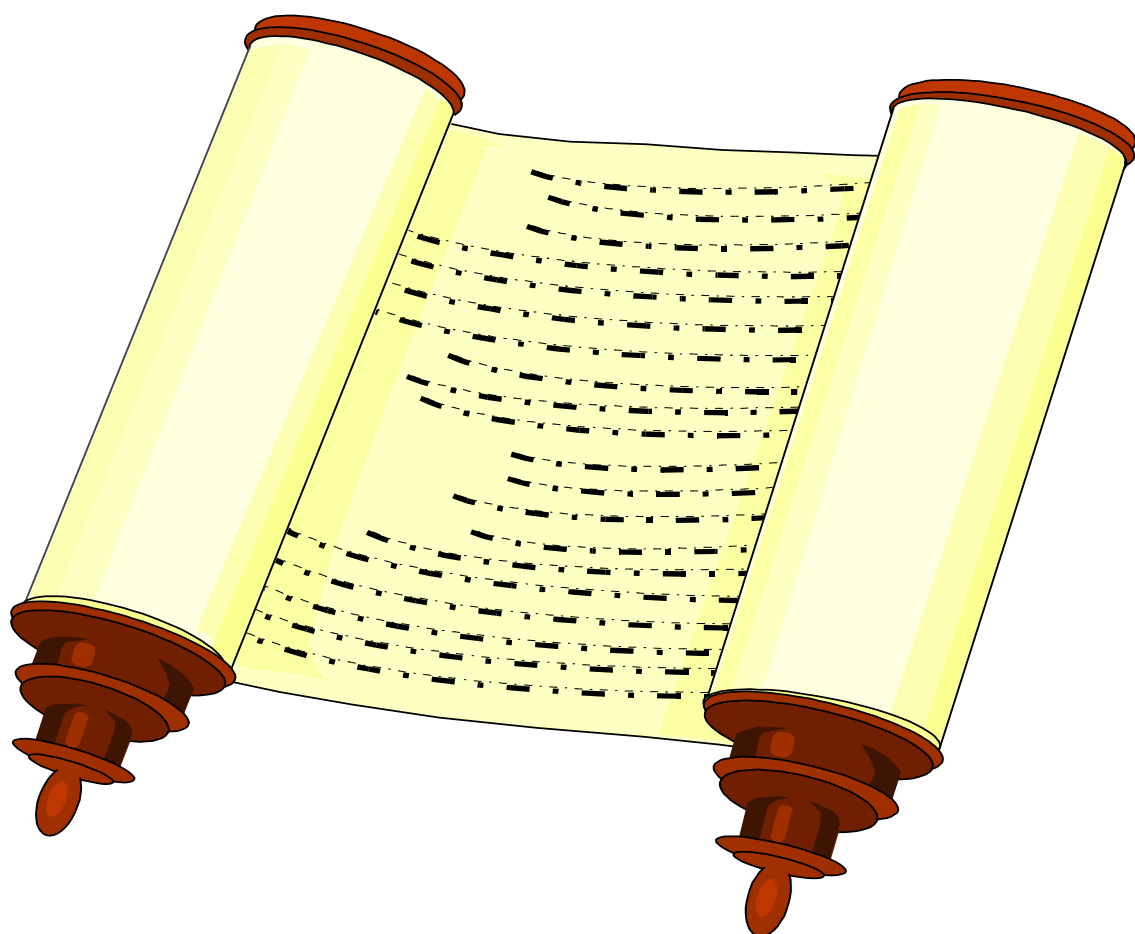

”בני ציון”

פרד”ס התורה

פשוט וברור

העלון מוקדש לעילוי נשמתו הטהורה והזכה של רבנו, עטרת ראשינו, הגאון, גדול הדור, מרן רבנו
עובדיה יוסף בן גורג'יה, זכר צדיק וקדוש לברכה.

פרשת השבוע: ויצא

פניסת השבת: 16:13

ערב שבת ה' כסלו תשע"ד (8.11.13)

יציאת השבת: 17:21 ר"ת 17:58

הפטרה: "ועמי תלואים"/"ויברח יעקב" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net)

"בני ציון"

"ויקרא את שם המקום ההוא בית אל ואולם לזו שם העיר לראשונה"

במדרש בראשית רבה (ב"ר כח, ג') מבואר, שבעורף האדם ישנה עצם קטנה, ושממה לזו. והיא אינה נרקבת לעולם, גם לאחר המיתה. ומעצם זו בורא הקב"ה את האדם בתחית המתים, כפי שמובא בזהר שבזמן תחית המתים הקב"ה מוריד טל על עצם הלזו והוא יתפח כשמרים לארבעה כיוונים, ומכך ישתכלל הגוף וכל האיברים יצמחו. ואז, כשהגוף יהיה מושלם, יוריד הקב"ה את הנשמה ויכניס אותה לגוף.

ומבואר בדברי חז"ל, שעצם הלזו אינה נהנית מן המזון החומרי שאותו אוכל האדם בימות השבוע (כפי שכל שאר האיברים נהנים מן המזון), אלא רק מפונת המצוה של סעודה רביעית הוא נהנה, ולא מגשמיות האכילה.

על-פי האמור יאיר לנו להבין את הכתוב "ויקרא (יעקב) את שם המקום ההוא בית אל ואולם לזו שם העיר לראשונה". ופרש רבנו בחיי ביאור נפלא: "ואולם לזו שם העיר לראשונה" – המקום שקראו (יעקב) 'בית אל', והוא ירושלים. (אם כן), (ל)מה היה צורך להודיענו ש(שממה) נקרא לזו מתחילה? ומה תועלת מגעת אלינו מזה? (אלא) יתכן לומר כי בא הכתוב לרמוז לנו בשם הזה כי מזה(=מירושלים) התחיל העולם להשתכלל ולהתחדש, והנה הוא ראשית הבריאה והחידוש (של העולם). ולכן גלה לנו כי שם העיר(=ירושלים) לראשונה היה לזו, מלשון עצם הלזו, השדרה באדם, שממנה עתיד להתנער ולהתחדש ולהיברא (האדם) לתחית המתים. כי כשם שפלא החידוש הזה היה משם, כך פלא של תחית המתים יתחיל משם(=מירושלים)..."

כדי להבין את דברי רבנו בחיי, הבה נתבונן במדרש (ב"ר כח, ג'): "אדריאנוס...שאל את רבי יהושע בן חנניא: אמר ליה: מהיכן הקב"ה מציץ(=בורא) את האדם לעתיד לבוא? אמר לו: מלזו של שדרה. אמר לו: מנין אתה יודע? אמר לו: איתיתיה לידי ואנא מודע לך(=בא ואראה לך): טחנו (את עצם הלזו) ברחים – ולא נטחן. שרפו באש – ולא נשרף. נתנו במים, ולא נמחה. נתנו על הסדן, והתחיל מכה עליו בפטיש. נחלק הסדן ונבקע הפטיש, ולא חסר כלום (מעצם הלזו)".

לפי זה מגלה לנו רבנו בחיי חידוש גדול, שכמו שהקב"ה ברא בגוף האדם את עצם הלזו שבשדרה, שקימת ונשארת תמיד ובכל מצב, וממנה עתיד הקב"ה לבנות את הגוף לעתיד לבוא בתחית המתים. כך ברא הוא יתברך את ירושלים עיר הקדש, פלטרין של מלך, שהיא בבחינת "עצם הלזו" של העולם, שממנה(=מירושלים) הקב"ה התחיל (כידוע) את בריאת העולם. וממנה הוא יתברך עתיד להתחיל את תחית המתים. (רמז נפלא על-כך הביא כ"ק האדמו"ר מטשאקאווע שליט"א בכתוב: "ואולם לזו שם העיר לראשונה". "ואולם" ראשי תיבות "וְנִאֲמַן אֲתָה לְתַחִיּוֹת מֵתִים". לרמז, שעתיד הקב"ה להתחיל את תחית המתים מירושלים, במהרה בימינו, אמן!)

אם כך צריכים אנו להבין מדוע קרא יעקב אבינו לירושלים בשם "בית אל", ולא כפי שנקראה קודם בשם לזו (כמו שכתוב: "ויקרא (יעקב) את שם המקום ההוא בית אל ואולם לזו שם העיר לראשונה")?

ויש לומר, שלאחר שנתגלה ליעקב אבינו בחלום שעתיד בית המקדש להיבנות בהר המזריה בירושלים, כפי שכתוב: "ויירא ויאמר...אין זה כי אם בית אלהים וזה שער השמים", הבין שהסיבה שמה שזכתה ירושלים להיות "הלזו של העולם". הוא מכיון שבתוכה נמצא בית המקדש, ביתו של האל, שמשם יורד שפע וחיות לכל העולם. ולכן "ויקרא את שם המקום ההוא בית אל", על שם בית המקדש, שהוא כביכול בית/ביתו של האל/הקב"ה.

בדרך זו יאיר לנו להבין את הרעיון הנשגב במשנתו הטהורה של ה"מאור ושמש" (ויחי), אשר באר על-פי הכתוב בגמרא (תענית ה'): "יעקב אבינו לא מת". שיעקב אבינו זכה לקדש את כל גופו, בבחינת עצם הלזו.

דהיננו, כמו שעצם הלוח אינה נהנית מן המזון החומרי שאותו אוכל האדם (כפי שכל שאר האיברים נהנים מן המזון), כך יעקב אבינו לא נהנה מפל עניני העולם הזה, עד שכל גופו נתעלה ונתקדש להיות ממש בבחינת ה"לוח", שאינו מת, ועל-כן אמרה הגמרא "יעקב אבינו לא מת".

וזהו שכתוב (בראשית מח, ג'): "ויבא יעקב לזוה...". דהיננו, שנתעלה ובא כל כלו "לזוה", למדרגת עצם הלוח. וכפי דבריו הקדושים של ה"מאור ושמש": "והנה, באדם יש עצם קטן הנקרא לוח, שלא נהנתה מעץ הדעת, לפי שאין לו (לעצם) שום הנאה ממאכל כל ששת ימים רק מסעודת מוצאי שבת, כידוע. והוא (=עצם הלוח) חי לעולם, וממנו יהיה תחית המתים לכל הגוף לעתיד לבוא. ויהיה כחמירא לעיסה (=כשמרים לבצק)... והנה, מי שלא נהנה מהעולם הזה רק... שמביט אל רוחניותו של כל הדברים נקרא גם כן 'לוח', שהוא במדרגת עצם הלוח הנזכר לעיל. ומי הוא שיכול להתפאר בכך שלא נהנה כלל כל ימיו מהעולם הזה? רק מצינו גבי רבנו הקדוש (=רבי יהודה הנשיא, שלמרות שהיה לו שפע רב טוב כל ימות השנה, בכל זאת העידו עליו בגמרא (כתובות קד'): "בשעת פטירתו של רבי, זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה, (ו)אמר: רבנו של עולם, גלוי וידוע לפניך שיגעתי בעשר אצבעותי בתורה, ולא נהייתי אפילו באצבע קטנה"... ומכל שכן, יעקב אבינו, שהיה המובחר שבאבות, ורבנו הקדוש היה רק ניצוץ ממנו".

וממשיך ה"מאור ושמש": "ולכך כתיב לעיל בפרשת "וישלח" ויבא יעקב לזוה... דהיננו, שבא במדרגת 'לוח'... הגם שהיה בארץ כנען, ששם כל תאות עולם הזה בכל מיני יופי והידור מפל ארצות שבעולם, אף-על-פי-כן לא הביט (אלא) רק אל רוחניותו של כל דבר ודבר... והיה דבוק באלהים חיים... ועל-כן אמרו חכמינו ז"ל: "יעקב אבינו לא מת", מחמת שהוא מדרגת 'לוח'... ולזה כתיב גם כן כאן בפרשה 'אל שדי נראה אלי בלוח' דיקא... ונתתי את הארץ הזאת לזרעך אחריד', דיקא כנזכר לעיל 'אחוזת עולם', דהיננו כשיהיו (ישראל) במדרגה כמות, אזי יהיה להם אחוזת עולם. ולא יהיו יכולים שום אומה ולשון שבעולם לגרשם מארץ ישראל... (יהי רצון) (ש)נזכה לבוא למדרגה זו, ונבוא לארץ ישראל בביאת משיח במהרה בימינו, אמן". (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינתס פרידמן)

"ושבתי בשלום אל בית אבי (שבשמים)... " (כוחה של ברכת צדיק)

סיפור מדהים ספר הרב דוד דב ז"ל: בכל חג סוכות היינו נוהגים, אני וחברי הילדים, להיכנס לסוכתו של שכננו, יהודי בשם ברסלואר. וזה, היה חוזר ושונה בכל שנה את המעשה שארע עמו. אותו שכן, בבחירתו היה עוזר למלמד בעיר בראדי, ומידי פעם היה מסייע בעבודות המטבח לרבנית קלוגר ע"ה, אשת הגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל (שכהן כרבה של בראדי במשך כחמשים שנה). פעם אחת, בערב שבת אחד, אי-אפשר היה להשיג דגים בכל העיר. אותו שכן ספר, שביודעו את הקפדתו של רבי שלמה קלוגר לאכול דגים בשבת קדש, טרח ונדד בין הפפרים הסמוכים, ולבסוף עלה בידו לרכוש דגים לליל שבת קדש. כאשר הגישו את הדגים לשלחן, נודע הדבר לגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל, והוא ברכו, "שתחיה מאה שנה".

לאחר תקופה, נודע לאותו שכן, שהצדיק הקדוש ר' מאיר'ל מפרימשלאן מבקר בסביבות בראדי. הוא השתוקק לראות את פניו, ומחמת עניותו הוא הלך ברגל למקום שהותו, והמתין יומים, עד שעלה בידו להכנס. והנה, רק פתח את הדלת, הביט בו ר' מאיר'ל, ואמר לו: "תגיד לי, הרב של בראדי הבטיח לך מאה שנה? (אם כן) מאיר'ל מסכים".

כאשר מיודענו היה ישיש מופלג, עדין היה מהלך בכוחות עצמו, בבריאות ובצלילות.

פעם אחת, כאשר היה בן תשעים ושש, הוא נדרס על-ידי מכונית דוהרת. באורח נס מאת השם יתברך, הוא נפל בין הגלגלים, ולא ארע לו מאומה. בגיל תשעים ושמנה הוא חלה קשות, ושני פרופסורים מומחים בדקו אותו, ואמרו לאשתו שעליה להתכונן לקראת הבאות. שכן, נותרו לו שבועים לחיות, לכל היותר. כאשר שמע את דבריהם מחדר משכבו, התישב על המיטה, וקרא בקול: "גם אם יתנו לי שלשים אלף שילינג, אני לא אותר על השנתיים שנותרו לי!". לבסוף, מספר הרב דב איזיק ז"ל, מוצאי שבת קדש בחורף, בתקופת חנוכה. נכנסה גב' ברסלואר (=אשתו של השכן) לביתנו, רוטטת מבכי, ושחה לי: "אני נורא מפחדת, כי הלילה הוא יהיה בן מאה שנה". ובאותו לילה הוא נפטר.

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!

העלון מוקדש לעילוי נשמתו הטהורה והזכה של רבנו, עטרת ראשינו, הגאון, גדול הדור, מרן רבנו
עובדיה יוסף בן גורג'יה, זכר צדיק וקדוש לברכה.

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּצֵא

כְּנִיסַת הַשְּׁבֻעַ: 16:13

ערב שבת ה' כסלו תשע"ד (8.11.13)

יציאת השבת: 17:21 ר"ת 17:58

הפְּטָרָה: "וְעָמִי תְלוּאִים"/"וַיִּבְרַח יַעֲקֹב" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה" (כח', י')

על הכתוב, "וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה" כתב המקובל האלקי, בעל ה"מגלה עמוקות": "וַיֵּצֵא" – ראשי תיבות "וַיֵּרָא יַעֲקֹב צוּרַת אֱלֹהִים". ונתגועו כל המפרשים לבאר את עמק פונתו של ה"מגלה עמוקות": וכי אינה אות א' ראה יעקב אבינו? ומה הקשר בין זה לבין יציאתו מבאר שבע ללכת חרנה?

נקדים תחילה לבאר מה שתקנו לנו חז"ל לברך בשבע הברכות שמברכים את החתן והכלה את ברפת "ברוך אתה ה', אלהינו מלך העולם, יוצר האדם". ותמהו המפרשים על ברכה זו. שכן, מדוע מברכים בעת החופה את החתן והכלה בברכת "יוצר האדם"? הלא לכאורה ראוי יותר לברך ברכה זו כאשר הם יולדים את ילדיהם, שאז הם שותפים להקב"ה ביצירת הולד, והם בבחינת "יוצר האדם".

בפשטות יש לבאר ענין זה על-פי הכתוב בגמרא (יבמות סג'): "אמר רבי אלעזר: כל אדם שאין לו אשה, אינו נקרא אדם, שנאמר (בראשית ה'): 'זכר ונקבה בראם, ויקרא את שמם אדם'".

הנה, מבואר מכאן, שפיון שהקב"ה ברא זכר ונקבה בחד ("זכר ונקבה בראם"), ורק לאחר מכן קרא את שמם "אדם", לכן רק לאחר שהאיש נושא אשה, נקרא הוא בתואר "אדם".

וכפי שגם מבואר בזהר הקדוש על הכתוב (ויקרא ה'): "אדם כי יקריב מכם קרבן לה'", שרק מי שיש לו אשה יכול להקריב קרבן. שכן, רק אז הוא נקרא "אדם". אבל, מי שאינו נשוי, אומר הזהר הקדוש, אסור לו להקריב קרבן, מפיון שאז אינו נקרא "אדם", אלא "פלג גופא" (=חצי גוף).

וצריכים אנו להבין ענין זה ביתר שאת. שכן, מדוע באמת כל מי שאין לו אשה אינו נקרא "אדם"? נקדים להביא מה ששנינו בגמרא (יבמות סא'): "רבי שמעון בן יוחאי אומר: קברי עובדי כוכבים אינם מטמאין באהל, שנאמר (יחזקאל לד', לא'): 'ואתן צאני, צאן מרעיתי אדם אתם'. אתם קרויין 'אדם', ואין עובדי כוכבים קרויין 'אדם'". וצריך להבין, מדוע רק ישראל קרויים בתואר "אדם", ולא "עובדי כוכבים" (=הגויים)?

ומתרץ ענין זה הזהר הקדוש, ואומר (יתרו פו', מתורגם): "תנא רבי שמעון: אשריהם ישראל, שהקב"ה קרא להם 'אדם', דכתיב: 'ואתן צאני, צאן מרעיתי אדם אתם'... (ו)מה טעם קרא להם 'אדם'? משום דכתיב 'ואתם הדבקים בה' אלהיכם, אתם ולא שאר אומות... כיון שזכה (איש ישראל) לקים (את) מצות התורה, (שאז הוא)...מתדבק במלך הקב"ה עצמו, (הנה על-ידי זה) נקרא 'אדם'".

וצריכים אנו להבין את דברי הזהר הקדוש. שכן, וכי מה הקשר בין הפסוק: "ואתם הדבקים בה' אלהיכם", לבין זה שרק ישראל קרויים "אדם"?

ויש לפרש את פונת הזהר על-פי מה שכתב ה"שפתי צדיקים" (חלק ב', ב'העלתך", על-פי המגיד ממזריטש זיע"א), שבאמת היה ראוי שהאדם יקרא דוקא בתואר "דם", כפי שכתוב בתורה (דברים יב', כג'): "כי הדם הוא הנפש".

אולם, היות והקב"ה משרה את שכנינו על ישראל, והוא יתברך נקרא כידוע אלופו של עולם (כמבואר בגמרא (תגינה טז'): "ואין אלופי, אלא הקב"ה, שנאמר (ירמיהו ג', ד'): 'אבי אלופי נערי אתה'"). על-כן, כאשר שורה השכינה באיש ישראל, מתחברת האות א', הרומזת לאלופו של עולם, עם ה"דם", ונעשה מזה צירוף "אדם".

אולם, עובדי כוכבים/אומות העולם, שאין להם השראת השכינה והתחברות עם הקב"ה, חסרה אצלם האות א', הרומזת לאלופו של עולם, ולכן הם אינם נקראים "אדם", כי אם "דם", שהיא הנפש הבהמית בלבד.

הנה, עתה מבוארים היטב דברי רשב"י, האומר שישאל קרויים "אדם" משום שכתוב: "ואתם הדבקים בה' אלהיכם, אתם ולא שאר אומות". שכן, מפיון שישאל זוכים לקים את הפסוק: "ואתם הדבקים בה' אלהיכם",

על-ידי שהם דבוקים בה' בתפילה, בתורה ובמעשים טובים, שאז מדבק הקב"ה בהם, ומשרה עליהם את שכנינו, על-

הנה, על-ידי כך נמשכת עליהם האות א', הרומזת לאלופו של עולם/הקב"ה, ומצטרפת ל"דס", ונעשה מזה צירוף "אדם". אבל, שאר אומות העולם, שאין להם התחברות עם הקב"ה, אינם נקראים "אדם".

אולם, כותב הוזהר הקדוש (ויקרא א', ב', מתורגם): "בא וראה, 'אדם' כי יקריב מכם' (קרְבַן), להוציא (=חוק מ)מי שלא נשא (אשה). שהרי, קורבנו אינו קרבן, והברכות אינן מצויות אצלו, לא למעלה ולא למטה... שאינו אדם, ולא בכלל אדם הוא, והשכינה אינה שורה עליו, משום שהוא פגום, ונקרא בעל מום. ובעל מום מתרחק מהכל, כל שכן למזבח להקריב קרבן".

הנה, מפורש היטב, שכל מי שאין לו אשה, אינו נקרא "אדם" – וזאת, משום שאין לו השראת השכינה, כפי שמצינו בגמרא (סוטה יז): "דריש רבי עקיבא: איש ואשה זכו – שכינה ביניהם". משמע, כי רק לאחר שנשא האיש אשה, זוכה הוא להשראת השכינה, ונקרא "אדם". אבל מי שלא נשא אשה, לא נקרא "אדם". שכן, אין הוא זוכה להשראת השכינה, והוא בבחינת "דס" – שהרי, חסרה לו האות א', הרומזת לאלופו של עולם, הקב"ה. מכל זה נמצאנו למדים, שלמרות שאיש ישראל דבוק באלופו של עולם, בתורה, בתפילה ובמעשים טובים, אין הוא נקרא בתואר "אדם", אלא עד שיתחתן וישא אשה.

לפי זה גם מבואר, מדוע מי שאין לו אשה אינו ראוי להקריב קרבן לה'. שהרי, תכלית הקרבן היא להתקרב אל הקב"ה, על-ידי השראת השכינה עליו (=על האדם). ומאחר ואין לו אשה, איך יכול הוא להתקרב אל ה' והרי אין השכינה שורה, אלא רק על-ידי שהאדם נושא אשה (כמו שכתוב: "איש ואשה... שכינה ביניהם").

ויש להוסיף עוד מה שמבואר ב"ספר עץ חיים" לרבנו הקדוש האריז"ל (שער ד', פרק ה'): "(ה)אות א', צורתה כ"ו" (=26), כזה: יוי". כלומר, אומר האריז"ל, שהאות א' עולה למגן שם הוי"ה 26. הא כיצד?

ומסביר האריז"ל ואומר, שהאות א' מורכבת משלש אותיות – יוי – באופן הבא: י למעלה בצד ימין, י (הפוכה) למטה בצד שמאל, ואות ו באמצע באלכסון, וביחד שם הוי"ה.

(פעמים י' – בגמטריה 20, ועוד ו' שהיא 6 – עולה סה"כ 26 – גמטריה של שמו יתברך, י-ה-ו-ה).

נמצא, שהאות א', הרומזת לאלופו של עולם, הקב"ה, היא ממש שמו יתברך (הוי"ה), ועל-כן רק מי שנשא אשה, ועל-ידי כך הצטרפה האות א' ל"דס", נקרא בתואר "אדם", ויש בכוחו להתקרב לאלופו של עולם, הקב"ה.

מעתה יתבאר היטב מה שכתב ה"מגלה עמוקות": "ויצא" – ראשי תיבות "וירא יעקב צורת אלה". שכן, אומר "בעל הטורים", הפרשה הקודמת (=תולדות) מסתימת במלים "לו לאשה", ופרשתנו מתחילה במלים "ויצא יעקב". וזאת, כדי לרמוז לנו, שיעקב יצא לחרן כדי לישא אשה. וכפי דברי הקדושים של "בעל הטורים": "לעיל מיניה (=פרשה הקודמת) כתיב "לו לאשה", וסמיה ליה (=וסמוך לה, בפרשה הנוכחית כתוב) ויצא יעקב'. (רמז לנו הכתוב), שיצא (יעקב) לישא אשה".

וזהו שכתב ה"מגלה עמוקות": "ויצא" – ראשי תיבות "וירא יעקב צורת אלה". כלומר, יעקב אבינו השיג, ברוח קודשו, שהגיע זמנו לצרף אליו את צורת האות א', כדי להשלים את התואר "אדם". ומאחר ודבר זה נעשה לאחר שנושאים אשה, הלך יעקב לחרן, אל בית לבן הארמי, כדי להקים את בית ישראל.

(ויש לומר שזהו מה שראה יעקב בחלום: "והנה ה' נצב עליו" – שהאות א' (שעולה כאמור לגמטריה שם הוי"ה) ברוך הוא) ניצבת עליו לשומרו, כדי שישא את האמהות הקדושות, וישלים את התואר "אדם", ללא שום מניעות). (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פניחס פרידמן)

"ויקח מאבני המקום וישם מראשתיו" פרש רש"י: "התחילו (האבנים) מריבות זו עם זו. זאת אומרת – עלי יניח צדיק את ראשו... רבי יום-טוב ליפא טיטלבאום, שישב על כסא הרבנות בעיר מרמרוש-סיגט, סבל מאד ממתנגדיו הרבים בקהילה. הללו לא היו מסתפקים בהטחת דברי עלבון כנגד הרב, אלא אף הגיעו, לא עלינו, גם להרמת ידים כלפי רבי יום-טוב ובני ביתו.

יום אחד הסב הרב בחדרו עם קבוצת מקורבים מפני המקום, והיה מסיח עמהם בדברי תורה, כשנפתע הושלכה אבן גדולה לתוך הבית, שכמעט פגעה בראש הרב. הרים אחד המסובים את האבן, טלטל אותה מיד ליד, וקרא בזעם: מה גדולה אבן זו, שיש בה כדי לסכן חיי אדם, וכמה רעים אנשים אלו, שהשליכו אבן זו כלפי רבנו בכונה תחילה! חס ושלום להטיל דופי ביהודים פשרים! - ששע רבי יום-טוב את הדובר - לא נחשדו חלילה ישראל להטיל אבנים גדולות כאלה. אין זאת אלא שהאנשים הטילו כלפינו אבנים קטנות, ואותן אבנים החלו מריבות ביניהן, וכל אחת אמרה: 'אני אנוח על ראש הצדיק' - ומתוך כך נעשו כל האבנים הקטנות לאבן אחת גדולה...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

העלון מוקדש לעילוי נשמתו הטהורה והזכה של רבנו, עטרת ראשינו, הגאון, גדול הדור, מרן רבנו עובדיה יוסף בן גורג'יה, זכר צדיק וקדוש לברכה.

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּצֵא

כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 16:13

ערב שבת ה' כסלו תשע"ד (8.11.13)

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:21 ר"ת 17:58

הַפְּטָרָה: "וְעָמִי תְלוּאִים"/"וַיִּבְרַח יַעֲקֹב" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּקְרָא אֶת שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא בֵּית אֵל וְאוּלָם לֹזוּ שֵׁם הָעִיר לְרֵאשֹׁנָה"

על הפתוב "ויקרא את שם המקום ההוא בית אל ואולם לזו שם העיר לראשונה", מפרש רבנו בחיי ביאור נפלא: "ואולם לזו שם העיר לראשונה" – המקום שקראו (יעקב) 'בית אל', והוא **ירושלים**. (אם כך), (למה היה צורך להודיענו ש(שמה) נקרא לזו מתחילה? ומה תועלת מגעת אלינו מזה? (אלא) יתכן לומר כי בא הכתוב לרמוז לנו בשם הזה כי מזה(=מירושלים) התחיל העולם להשתכלל ולהתחדש, והנה הוא ראשית הפריאה והחידוש (של העולם). ולכן גלה לנו כי שם העיר(=ירושלים) לראשונה היה **לזו**, מלשון עצם הלזו, השדרה באדם, שממנה עתיד להתנער ולהתחדש ולהיברא (האדם) לתחית המתים. כי כשם שפלא החידוש הזה היה משם, כך פלא של תחית המתים יתחיל משם(=מירושלים)...".

כדי להבין את דברי רבנו בחיי, הבה נתבונן במדרש (ב"ר כח, ג'): "אדריאנוס...שאל את רבי יהושע בן חנניא: אמר ליה: מהיכן הקב"ה מציץ(=בורא) את האדם לעתיד לבוא? אמר לו: מלזו של שדרה. אמר לו: מנין אתה יודע? אמר לו: איתיתיה לידי ואנא מודע לך(=בא ואראה לך): טחנו (את עצם הלזו) ברחים – ולא נטחו. שרפו באש – ולא נשרף. נתנו במים, ולא נמחה. נתנו על הסדן, והתחיל מכה עליו בפטיש. נחלק הסדן ונבקע הפטיש, ולא חסר כלום (מעצם הלזו)".

לפי זה מגלה לנו רבנו בחיי חידוש גדול, שכמו שהקב"ה ברא בגוף האדם את עצם הלזו שבשדרה, שקימת ונשארת תמיד ובכל מצב, וממנה עתיד הקב"ה לבנות את הגוף לעתיד לבוא בתחית המתים. כך ברא הוא יתברך את **ירושלים** עיר הקדש, פלטרין של מלך, שהיא בבחינת "עצם הלזו" של העולם, שממנה(=מירושלים) הקב"ה התחיל (כידוע) את בריאת העולם. וממנה הוא יתברך עתיד להתחיל את תחית המתים. (רמז נפלא על-כך הביא כ"ק האדמו"ר מטשאקאווע שליט"א בכתוב: "ואולם לזו שם העיר לראשונה". "ואולם" ראשי תיבות "ו**נ**אמנ **א**תה **ל**תחיות **מ**תים". לרמזו, שעתיד הקב"ה להתחיל את תחית המתים **מירושלים**, במהרה בימינו, אמנו! "וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלהים עמדי ושמרני בדרך הזה...ונתן לי לחם לאכל ובגד ללבוש"

האר"י הקדוש אומר, שלאחר **שחטא** אדם הראשון ואכל מעץ הדעת, נקצבו לו אלה שנות חיים, כפי שהוהיר הקב"ה את האדם: "כי ביום אכלך ממנו(=מעץ הדעת) מות תמות", וידוע שיומו של הקב"ה הוא אלה שנה, שנאמר בתהילים: 'כי אלה שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור...".

לכן, **כשחטא** אדם הראשון, ואכל מעץ הדעת, נגזר עליו, כאמור, לחיות אלה שנות חיים, במקום חיי נצח שלהם היה זוכה אילו לא היה חוטא.

והנה, ידוע מה שאמרו חז"ל במדרש (במדבר רבה יד, יב'): "ע'(=שבעים) שנה שחסר אדם (הראשון) משנותיו...נתן לדוד בן ישי...". דהינו, אדם הראשון הסכים לתרום שבעים שנה משנותיו לדוד המלך, ולחיות 930 שנה במקום אלה שנות חיים.

ואולם, אומרים חז"ל, כאשר הגיע אדם הראשון לגיל 930 שנה, והגיע זמנו להיפטר מן העולם, רצה לחזור בו ממתנתו שנתן לדוד. אלא, שהקב"ה הראה לו, לאדם הראשון, שעתיד אחד מבניו לנדוד נדר, ומיד לקימו, כפי שכתוב: "וידר יעקב נדר" (ופרשו חז"ל, שמיד קים יעקב את נדרו). ועל-ידי כך, הסכים אדם הראשון לקים את נדרו. וזהו שאמר דוד המלך: "אל תבטחו בנדיבים בבן אדם שאין לו תשועה תצא רוחו ישב לאדמתו ביום ההוא אבדו עשתנתיו: אשרי שאל יעקב בעזרו".

דהינו, "אל תבטחו בנדיבים בבן אדם (הראשון)". שכן, "ביום ההוא", כאשר הגיע לגיל 930 "אבדו עשתנתיו", הרגיש שאבדו "עשתנתיו" – ע'(=70) שנתיו, ורצה לחזור בו. ולולא שהקב"ה הראה לו את יעקב אבינו, שנדר

נדרו ומיד קים אותו לא היה מקים את נדרו, ועל-כך משבח דוד את הקב"ה ואומר "אשרי שאל יעקב בעזרו".
ו"יקח מאבני המקום וישם מראשתי"ו

על הכתוב, ו"יקח מאבני המקום וישם מראשתי"ו, מפרש רש"י: "התחילו (האבנים) מריבות זו עם זו. זאת אומרת: עלי יניח צדיק את ראשו. וזאת אומרת: עלי יניח צדיק את ראשו. מיד עשאן הקב"ה אבן אחת".
בענין זה מובא בספר "אמירה יפה" בשם הגה"ק מניטרא זיע"א, שבפרוש רש"י יש רמז נחמד לאורחות החיים של האדם. הנה, כידוע, יעקב אבינו עסק י"ד שנה בתורה בבית המדרש של שם ועבר. ורק לאחר מכן הלך הוא לחרן כדי לשאת אשה, דבר שבהכרח ימעט את עסק תורתו, שהרי הוא צריך לפרנס את ביתו...
ואם כך כיצד ייעשה?

אלא, ידוע שהתורה מכוונה בתואר "אבן חרות על הלוחות" (מדרש רבה מא, ז). וכן גם האשה ופרנסתה, אף היא מכוונה בלשון חז"ל בתואר "אבן", כפי שכתוב בגמרא (קידושין לא): "רייחיים בצוארו ויעסוק בתורה" (כלומר, עכשיו שהאדם נושא אשה ויש עליו על פרנסה, שהוא כ"רייחיים על צוארו", איך יהיה לו פנאי לעסוק בתורה?).
ויש לומר, שפאשר בחור יוצא מהישיבה ומתחתן, הנה, שתי "האבנים" הללו מריבות זו עם זו: זאת אומרת: עלי יניח צדיק את ראשו. כלומר, שאותו אברך ישים את כל כבוד מחשבתו על על התורה הקדושה. וזאת אומרת: עלי יניח צדיק את ראשו – שאת עיקר עסקו של האברך הוא צריך להקדיש למען הפרנסה של ביתו החדש...
אלא ש"מיד עשאן הקב"ה אבן אחת" – לומר לך שצריך לאחד ולמזג את שתי "האבנים" הללו. כלומר, שצריך גם מזה וגם מזה – גם לימוד תורה וגם לצאת לפרנסת הבית.
ו"ישק את צאן לבן אחי אמו"

בספר "אביהם של ישראל" (חלק ג') מספרת נועה (שם בדוי), סיפור מדהים על מרן הראשל"צ הרה"ג מרדכי אליהו זיע"א: "בתי, שלמדה באוניברסיטת ת"א חלתה יום בהיר אחד במחלת נפש, ונלקחה לאחד מבתי החולים למחלות נפש באופן דחוף. היה זה הלם וצער גדול מאד עבורנו.
אבל יום אחד הודיעו לנו מבית החולים שמצבה של בתנו השתפר, ואפשר לקחת אותה הביתה.
ואכן, פאשר לקחנו אותה מבית החולים היא היתה שקטה ורגועה לחלוטין. אולם, פאשר הגענו הביתה, היא נתקפה חמת זעם, ושברה רהיטים ומכשירי חשמל.

הגענו בשברון-לב לרב מרדכי אליהו זצ"ל, והוא בחיובו השקט הרגיע אותנו ושאל: "האם אתם עושים קידוש בליל שבת?". השבנו "כן". "האם אתם מוזגים מים לתוך היין?". "כן", השבנו. "אם כן" – אמר הרב – "תנו לבת שלכם לשותות משירי המים שבכוס, הכוס שממנה אתם מוזגים מים ליין של הקידוש". "וזהו?" – שאלנו – "כל-כך פשוט?". "כן" – אמר הרב – "זה לא פשוט. זה קשור לדברים עמוקים בחוכמת הקבלה על המים, היין והקידוש...".
חפינו לליל שבת בכליון עינים, ומיד לאחר הקידוש נתנו לבתנו החולה לשותות מכוס המים שממנה מוזגו ליין הקידוש. וראה זה פלא – מה שלא עשו כל תרופות ההרגעה, עשו המים הפשוטים. ותוך זמן קצר חזרה הבת לעצמה וללימודים, ואף התחזקה וחזרה אל ה' יתברך.

באותו ענין מספר הרב שמואל אליהו שליט"א, שיום אחד משהו ספר לאשתי, שהבן שלו עדין לא מדבר, וכל המומחים והרופאים לא הצליחו לגרום לו לפתוח את פיו. הוא שאל האם אנו זוכרים מכבוד הרב מרדכי אליהו איזו סגולה בענין כזה? ספרנו לו את הסיפור על נעה ובתה, והצענו לו לעשות כדברי הרב. ואכן הוא עשה כך מיד. שבועים לאחר מכן התחיל בנו לדבר כאחד האדם...
ו"תרא רחל כי לא ילדה ליעקב... ותאמר אל יעקב הבה לי בנים, ואם אין מתה אנכי"

מסופר על הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, ראש ישיבת מיר, שבא פעם להתפלל על קברה של רחל אמנו ביום אזכרתה. והנה נשמע באזניו, מהצד השני, קולה של אשה חשוכת בנים, אומרת ומתחננת: "אמא רחל, הרי את בעצמך הרגשת את הטעם המר הזה של להיות עקרה, בלי בנים. אם כן, אנא המליצי טוב בעדי לפני בורא עולם, שאפקד בורע של קימא...".

מיד כששמע רבי חיים תפילה זו, התרגש מאד, ואמר: בטוח אני שתפילה זו נתקבלה במרום, ובשנה הבאה אני רוצה להיות הסנדק בבירת זו. הוא בקש לברר מי היא האשה הזאת, וכך היה באמת, שלשנה לאחר מכן ילדה האשה בן זכר, ורבי חיים שמש כסנדק אצל אשה זו.. שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד "אתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה', כי אתך אני כי אעשה כלה בכל הגוים" (ירמיהו מו כח)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּצֵא

כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 16:13

ערב שבת ה' כסלו תשע"ד (8.11.13)

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:21 ר"ת 17:58

הַפְּטָרָה: "וְעַמִּי תְלוּאִים"/"וַיִּבְרַח יַעֲקֹב" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וְכָל מַעֲשֵׂר בְּקָר וּצְאֵן כָּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשֶּׁבֶט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קָדֵשׁ לַה'"

הגה"ק בעל ה"חַקֵּל יִצְחָק" מְסַפֵּינְקָא זצ"ל מביא בשם המְקוֹבְלִים (וכפפי שֶהֵבֵאנוּ בְּמֵאֵמֶר לְעִיל), שְנִשְׁמֹת יִשְׂרָאֵל הָיוּ מְגוֹלְגָלוֹת בְּצֵאֵן לְבָן. אוֹלָם, הוּא מוֹסִיף וְכוֹתֵב בְּפִרְשֵׁת "וַיֵּצֵא", שֶהֵמְגִיד הַקְּדוֹשׁ מְקוֹזְנִיץ זי"ע, זָכַר אֶת הַתְּקוּפָה שֶהָיָה טְמוּן וּמְגוֹלְגָל בְּצֵאֵן לְבָן, וְהָיָה אוֹמֵר "כְּמָה טוֹב הָיָה לִי כְשֶהִסְבֵּא יַעֲקֹב נִתַּן לִי צְלִיפָה עִם הַשׁוֹט". כְּלוּמֶר, שֶבְהִיּוֹתוֹ מְגוֹלְגָל בְּצֵאֵן לְבָן, זָכַר הַמְּגִיד הַקְּדוֹשׁ אִיךָ יַעֲקֹב אָבִינוּ הָיָה מְצַלֵּיף בּוֹ עִם הַשׁוֹט... אִם כֵּךְ צְרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין עֲנִין זֶה. שְׁכֵן, וְכִי מָה רָאָה יַעֲקֹב אָבִינוּ לְתַת צְלִיפָה בְּשׁוֹט עַל שָׂה, שֶנִּשְׁמַתוֹ שֶׁל הַמְּגִיד הַקְּדוֹשׁ שֶהָיָה טְמוּנָה בּוֹ?

אוֹמֵר עַל-כֵּךְ הִרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן: וְנִרְאָה לִי לֹמֵר, בְּרַתָּת וּבְזִיעַ פִּירוּשׁ, לְעֲנִין זֶה. שֶהֵנָּה, כִּידוּעַ, כְּאֲשֶׁר הִלְךָ יַעֲקֹב אָבִינוּ לְחָרֹן, גִּדְר גִּדְר וְהִבְטִיחַ, שְׁכָל מָה שִׁיתֵן לוֹ הַקב"ה, הוּא יַעֲשֶׂרנוּ, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב: "וַיִּדַר יַעֲקֹב גִּדְר לֵאמֹר אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי... וְשָׁבְתִי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי... כָּל אֲשֶׁר תִּתֵּן לִי עֲשֶׂר אַעֲשֶׂרנוּ לְךָ". (וּבְרוּר שְׁעֲנִין מַעֲשֵׂר זֶה כּוֹלֵל גַּם אֶת הַבְּקָר וְהַצֹּאן).

וְהֵנָּה, מְקָרָא מְלֵא דְבֵר הַפְּתוּב (וַיִּקְרָא כו', לב'): "וְכָל מַעֲשֵׂר בְּקָר וּצְאֵן כָּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשֶּׁבֶט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קָדֵשׁ לַה'". וּפִרְשׁ רש"י: "תַּחַת הַשֶּׁבֶט", כְּשֶׁבֵא לְעֲשֶׂרן (אֶת הַבְּהֵמוֹת הָיָה) מוֹצִיאָן בְּפִתָּח זֶה אַחַר זֶה, וְהָעֲשִׂירִי מְכָה (אוֹתוֹ) בְּשֶׁבֶט צְבוּעַ בְּסִקְרָא (=צָבַע אָדוּם), לְהִיּוֹת נִיכָר שֶהוּא מַעֲשֵׂר, כֵּן עוֹשֶׂה לְטָלָאִים וְעִגְלִים שֶׁל כָּל שָׁנָה וְשָׁנָה.

וּמַעֲתָה נִרְאָה כִּי הַקב"ה הַמְּסוּבָב כָּל הַסִּיבּוֹת, סִבָּב כֵּךְ שְׁכָל נִשְׁמֹת הַצְּדִיקִים שֶהִתְגַּלְגְּלוּ בְּצֵאֵן לְבָן, זָכוּ לְהִיּוֹת מַעֲשֵׂר "קָדֵשׁ לַה'" – עַל-יְדֵי יַעֲקֹב אָבִינוּ.

וְזֶהוּ שְׁכָתוֹב: "וְכָל מַעֲשֵׂר בְּקָר וּצְאֵן כָּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשֶּׁבֶט". כְּאֲשֶׁר קִבְּלוּ צְלִיפָה בְּשֶׁבֶטוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, בְּחִיר הָאֲבוֹת הַתְּקִיִּים בְּהֵם הַמְּקָרָא: "הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קָדֵשׁ לַה'" – כְּלוּמֶר, שֶנִּבְחָרוּ לְהִיּוֹת מְנַהֲיֵי יִשְׂרָאֵל קָדֵשׁ לַה', עַד סוּף כָּל הַדּוֹרוֹת.

וְזֶהוּ שְׁאֵמֵר הַמְּגִיד מְקוֹזְנִיץ: "כְּמָה טוֹב הָיָה לִי כְשֶהִסְבֵּא יַעֲקֹב נִתַּן לִי צְלִיפָה עִם הַשׁוֹט", כְּמָה טוֹב הָיָה לִי מְצַלֵּיפְתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ. שְׁכֵן, עַל-יְדֵי זֶה קִבְּלִיתִי מְקוֹדוּשְׁתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, בְּבַחֲיַנַּת "הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קָדֵשׁ לַה'" – לְהִיּוֹת אֶחָד מִמְּנַהֲיֵי יִשְׂרָאֵל. (עַל פִּי "אוֹרֵה שֶׁל תּוֹרָה" לַהֲרַה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"וַיִּחַלֵּם וְהֵנָּה סֵלֶם מְצַב אֶרְצָה... וַיִּיקֶץ יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אֲכֹן יֵשׁ ה' בְּמִקּוֹם הַזֶּה וְאֲנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי"

עַל הַפְּתוּב, "וַיִּיקֶץ יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ", כְּתוּב בְּמִדְרָשׁ (ב"ר סט'): "אָמַר ר' יוֹחָנָן: אֵל תְּקַרֵּי 'מִשְׁנָתוֹ' אֶלָּא מִמִּשְׁנָתוֹ". וְלְכַאוּרָה צְרִיךְ לְהִבִּין עֲנִין זֶה שְׁאֵמֵר ר' יוֹחָנָן, מִנֵּין לְמַד הוּא לְקָרוֹא וּלְדַרוֹשׁ "אֵל תְּקַרֵּי 'מִשְׁנָתוֹ' אֶלָּא מִמִּשְׁנָתוֹ"? אוֹמֵר עַל-כֵּךְ הִרְה"ק בְּעַל "עֲטָרַת יִשׁוּעָה" מְדוּ"קוֹב זִיע"א הַסִּפֵּר נַחֲמֵד. הֵנָּה, יָדוּעַ מָה שְׁכָתוּב בְּסִפְרֵים הַקְּדוּשִׁים, שֶהַשֶּׁטֶן/צֶר הָרַע/סִמָּא"ל שָׁם אֶת כָּל כְּבֹד מִשְׁקֵלוֹ, וְאִינוּ מִנִּיחַ לְעֲשׂוֹת סִיוִם מְסַכָּת. וְדַבֵּר זֶה אִף רְמוּז בְּשִׁמוֹ. שְׁכֵן, סִמָּא"ל רְאִשֵׁי תִיבוֹת סִיוִם מְסַכָּת אֵין לְעֲשׂוֹת. אֲבָל, יַעֲקֹב אָבִינוּ הִתְגַּבֵּר עַל יִצְרַת הָרַע, וְלָמַד וְסִיִּים הִרְבֵּה מְסַכָּתוֹ. וְזֶה מָה שְׁכָתוּב, "וְהֵנָּה סֵלֶם" – רְאִשֵׁי תִיבוֹת סִיוִם מְסַכָּת לְעֲשׂוֹת! וְלָכֵן דָּרַשׁ רַבֵּי יוֹחָנָן: "וַיִּיקֶץ יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ" אֵל תְּקַרֵּי 'מִשְׁנָתוֹ' אֶלָּא מִמִּשְׁנָתוֹ". דְּהֵינּוּ, שְׁעֲשֵׂה סִיוִם מִשְׁנִיּוֹת.

וְזֶהוּ שְׁאֵמֵר יַעֲקֹב: "אֲכֹן יֵשׁ ה' בְּמִקּוֹם הַזֶּה", דּוּקָא "יֵשׁ". שְׁכֵן, בְּסִיוִם הַמִּשְׁנִיּוֹת, הַמְּרָא הָאֲחֻרוֹנָה הִיא: "אָמַר רַבֵּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי: עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַנְחִיל לְכָל צְדִיק וְצְדִיק – שְׁלֵשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים (=ש"י) עוֹלָמוֹת, שְׁנֵאֵמֵר (מְשַׁלֵּי ח'): 'לְהַנְחִיל אוֹהֲבֵי יֵשׁ...'. (בֵּא וְרָאָה שְׁסוּפֵי הַתִּיבוֹת שֶׁל: "אֲכֹן יֵשׁ ה' בְּמִקּוֹם הַזֶּה", הוּא מִשְׁנָה. (ר' מִשָּׁה יִבְנֵאֵלִי).

”לא יעשה כן במקומנו לתת הצעירה לפני הבכירה”

הגאון מטשעביץ זיע”א, העיד על אמו הרבנית שהיתה חכמה, צנועה ויראת ה', ואשר לא פסקה מלשים השגחתה עליו, כדי שיוכל לשקוד בתורה בהתמדה.

ועל חוכמתה ושנינותה מסופר, שפעם אחת, בעת שדברו על שידוך לאחד מבניה עם בת עיר אחרת, בקש השדכן שיתנו לו את תמונת הבחור, כדי שיוכל לשלוח אותו לצד המדובר. סרבה הרבנית ואמרה: ”לא יעשה כן במקומנו לתת הצורה לפני הבחורה...”, מלשון הפסוק: ”לא יעשה כן במקומנו לתת הצעירה לפני הבכירה...”.
”הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה השקו הצאן ולכו רעו” (ע”פ ”פנינים”)

מסופר, שבימיו האחרונים של הרב מברסק זיע”א, כאשר שכב על ערש דוי, בייסורים נוראיים, בקש אחד ממקורביו להעלות חיוד על פניו, בציטוט אמרה נאה, ואמר לו, ששמע שחסידים מפרשים את הפתוב, ”הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה השקו הצאן ולכו רעו”, שכך אמר יעקב אבינו: ריבוננו של עולם! גם אם ”עוד היום גדול”, ועדין לא הגיעה ”עת האסף המקנה” שתאסוף את המקנה – את צאן מרעייתך, ותגאלם מהגלות הקשה. לפחות תשקה ותרעה אותם במרעה טוב ודשן, בפרנסה בהרחבה!...

ננער הרב מנמנומו, ובתוקף מכאוביו, ואמר: לא! אין זו סתם אמרה! בודאי אדם גדול אמרה...”.
מיד הלכו והתענינו, והתברר שאמרה זו מקורה אכן באדם גדול, ה”ה הרבי הרה”ק רבי מאיר מפרמישלאן זיע”א, שהיה דרכו בכך להמליץ טוב ולבקש על עם ישראל.

על-פי זה יש לנו לשאול: הנה, אנו אומרים בברכת המזון: ”רחם נא ה' אלהינו, על ישראל עמך, ועל ירושלים עירך, ועל ציון משכן כבודך, ועל מלכות בית דוד משיחך, ועל הבית הגדול והקדוש שנקרא שמך עליו. אלהינו, אבינו, רענו, זוננו, פרנסנו, וכלכלנו, והרויחנו”. ולכאורה, כיצד אנו, שמבקשים דברים כה רמים ונשגבים כפנינו ירושלים, בית המקדש ומלכות בית דוד, ותוך כדי דיבור מבקשים אנו גם בקשת מזונות והרוחה ופרנסה בכבוד? אלא, שלפי מה שהבאנו לעיל, הענין יובן. שכן, אנו מתפללים להקב”ה: ”רחם נא ה' אלהינו, על ישראל עמך, ועל ירושלים עירך, ועל ציון משכן כבודך”. אך אם, ריבוננו של עולם! עדין עוד לא הגיע הזמן לגאולתנו, אז לכל הפחות מבקשים אנו ”רענו, זוננו, פרנסנו, וכלכלנו, והרויחנו”!
”אם תשיב משבת רגלך עשות חפצך ביום קדשי וקראת לשבת ענג”

פעם בקשו תלמידיו של הבעש”ט, שיראה להם דבר חידוש. אמר להם הבעש”ט: ”אראה לכם דבר פלא, בתנאי שלא תפתחו את פיהם בצחוק”. הסכימו התלמידים.

והנה, בליל שבת, בהיותם בבית הכנסת, הראה להם הבעש”ט איש עני, הלבוש כאביון, עומד ומתפלל בהתלהבות ובשמחה גדולה. לאחר התפילה פנה האיש לכל מתפללי בית הכנסת, וברכם בקול מלא שמחה בברכת ”שבת שלום”, ולאחר מכן פנה לביתו. הלכו הבעש”ט ותלמידיו אחרי אותו אדם, וכשנכנס לביתו, עמדו הם מאחורי הדלת, והקשיבו לכל מה שנאמר בביתו. מבעד לחלון ראו שלחן עלוב, שעליו גרות קטנים דולקים, וכן ראו אשה לבושה בגדים בלויים. כשנכנס האיש, פנה לאשתו ואמר: ”שבת שלום לך רעיתי”. והיא השיבה לו: ”שבת שלום לך בעלי היקר”. לאחר אמירת ”שלום עליכם” בקול שמחה וששון, אמר האיש: ”תני לי את היין, ונקים את זכור את יום השבת לקדשו”. הניחה האשה על השלחן שני לחמים קטנים, ואמרה: ”מחמד נפשי, אולי נקדש הערב על פת?”. השיב לה האיש בקול שמחה: ”כן אשתי, נקדש על הפת, ויערב לחיכנו כמו יין משומר”. קדש האיש, ופנה לאשתו ואמר: ”עכשיו הגישו את הדגים אשר הכנת, ונקים וקראת לשבת ענג”. הביאה האשה קערה מלאה פולים, נטלה משם מעט, הניחה בצלחת שלו, ואמרה: ”אכול וינעם לך, ויהי רצון שיהיה טעם הפולים בפיהך, כטעם דגים משופחים”. אכל האיש את הפולים בחדוה, וניכר על פניו שהוא נהנה מהם, כאילו הוא אוכל מעדני מלכים. ואף דבר אל עצמו, ואמר: ”ברוך השם, שאין אנו מחסרים את נפשנו מכל טוב לכבוד שבת מלכתא”. לאחר מכן המשיך בזמירות השבת, ושוב פנה לאשתו, ואמר: ”כעת, אשת חיל שלי, הגישי נא את המרק”.

שוב נטלה כף של פולים, ונתנה לו. וכך חזר הדבר על עצמו גם כשבקש בשר ומנה אחרונה. לאחר מכן פתחו הוא ואשתו בריקודים, תוך שהם שרים ”אשרינו, מה טוב חלקנו, ומה נעים גורלנו”. כיון שראו זאת תלמידי הבעש”ט, מיד פרצו בצחוק. אמר להם הבעש”ט: ”הלא הזהרתי אתכם לבל תצחקו. ועתה, כיון שלא עמדתם בהבטחתכם, לא תוכלו לקבל את המתנה שהיה בדעתי לתת לכם”. ”מהי המתנה רבנו?” – שאלו כלם פה-אחד. ענה להם הבעש”ט: ”בקשתי לזכות אתכם במתנה, שאף אתם תזכו להגיע למעלתו של אותו עני, ולשמות, לא רק במעדני השבת, אלא

גם בשבת עצמה...” שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד "אתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה', כי אתך אני כי אעשה כלה בכל הגוים" (ירמיה מו כח)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּצֵא

כְּנִיסַת הַשְּׁבֵת: 16:13

ערב שבת ה' כסלו תשע"ד (8.11.13)

יְצִיאַת הַשְּׁבֵת: 17:21 ר"ת 17:58

הַפְּטָרָה: "וְעַמִּי תְלוּאִים"/"וַיִּבְרַח יַעֲקֹב" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל לְבָן הֵבֶה אֶת אִשְׁתִּי כִּי מָלְאוּ יָמַי וְאָבֹאֶה אֵלֶיךָ"

על הכתוב בפרשתנו (כט', כא'): "וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל לְבָן הֵבֶה אֶת אִשְׁתִּי כִּי מָלְאוּ יָמַי וְאָבֹאֶה אֵלֶיךָ". פרש רש"י זצ"ל ואמר: "וְהֵלֵא קֵל שְׂבָקָלִים אֵינּוּ אוֹמֵר כֵּן (= "וְאָבֹאֶה אֵלֶיךָ"), (וְאִיךָ יַעֲקֹב אָבִינוּ אוֹמֵר כֵּן)? אֵלֵּא (מִתְרַץ רש"י), לְהוֹלִיד תּוֹלְדוֹת אָמֵר כֵּן". וְקִשָּׁה כָּאֵן. שְׁהָרִי, הַקּוֹשִׁיָה עֲדִין בְּמִקּוּמָה עוֹמְדָת. וְכִי כִּדִּי לְהוֹלִיד תּוֹלְדוֹת/צִאצָּאִים צָרִיךְ יַעֲקֹב אָבִינוּ לְדַבֵּר בְּלִשׁוֹן, שְׁאֵפִילוּ "קֵל שְׂבָקָלִים אֵינּוּ אוֹמֵר כֵּן"?

וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שְׁהִנֵּה, מְצִינּוּ בְּסִפֵּר הַקְּדוּשׁ "אוֹר מְלֵא" ("וַיֵּצֵא"), שְׁהִרָה"צ ר' שְׁמוּאֵל צְבִי זצ"ל, שְׁהִיָּה מְשֻׁמֵּשׁ אֶת אֶחָד מִתְלַמִּידֵי הַרְה"ק מְלוּבְלִין זִיע"א, רָאָה פְּעַם אַחַת אֶת הַצַּדִּיק הוֹלֵךְ אֶל אַרְוֹן הַסְּפָרִים שְׁלוֹ, וְעוֹמֵד שָׁם דְּבוּק בְּרַעֲיוֹנוֹתָיו כְּשֶׁעָה-שְׁעָתִים. וְהוּא, הַרְה"צ שְׁמוּאֵל צְבִי, שְׁרָצָה לְלַמּוֹד מֵהַנְּהַגוֹתָיו הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַצַּדִּיק, שָׁאֵל אוֹתוֹ לְפָשֵׁר עֲמִידָתוֹ וְזָמַן כַּה רַב לְפָנָיו אַרְוֹן הַסְּפָרִים. הַשִּׁיב לוֹ הַצַּדִּיק, שְׁהִלְלָה הַזֶּה הוּא לֵיל הַטְּבִילָה שֶׁל אִשְׁתּוֹ, וְחוֹשֵׁשׁ הוּא פֶּן תִּהְיֶה אֲצִלוֹ אִיזוֹ **הַנְּאָה גְּשְׁמִית** כְּאֲשֶׁר יִתְיַחַד עִם אִשְׁתּוֹ. וְלִכֵּן בָּא הוּא אֶל אַרְוֹן הַסְּפָרִים, שְׁשֵׁם מוֹנַחִים הַתְּכַרִּיכִים שְׁלוֹ, וְהוּא עֲמִד וְצִירָה בְּדַעְתּוֹ, אִיךָ יִהְיֶה לְאַחַר פְּטִירָתוֹ מִן הָעוֹלָם, וְאִיךָ יִלְבִּישׁוּהוּ אֶת הַתְּכַרִּיכִים. וְכֹל זֹאת עָשָׂה, כִּדִּי שְׁעַל-יְדֵי כֵךָ יִתְבַּטְּלוּ מִמֶּנּוּ הַרְגָּשׁוֹת **וְהַנְּאָה גְּשְׁמִיִּים**.

עַל-פִּי הָאָמֹר יֵאִיר לָנוּ לְהַבִּין מָה שְׁהִבִּיא הַ"אֲמָרִי יוֹסֵף", עַל הַכְּתוּב בְּפָרְשַׁתְנוּ, פְּרִשְׁת "וַיֵּצֵא": "וַיִּשַׁק יַעֲקֹב לְרַחֵל וַיֵּשֶׂא אֶת קִלּוֹ וַיִּבְךְ". וּפְרַשׁ רש"י: "וַיִּבְךְ" לְפִי שְׁצָפָה (יַעֲקֹב) **בְּרוּחַ הַקְּדוּשׁ**, שְׁנִרְחַל) אֵינָה נִכְנָסֶת עִמּוֹ לְקַבּוּרָה". וַיֵּשׁ לָנוּ לְהַבִּין עַגִּין זֶה. שְׁכֵן, מְדוּעַ דּוֹקָא עֲכָשִׁיו, בְּשַׁעָה זֹו שֶׁל חֲדוּהָ עַל הַמַּפְגֵּשׁ שֶׁל יַעֲקֹב וְרַחֵל, בּוֹכָה יַעֲקֹב אָבִינוּ עַל שְׁרַחֵל אֵינָה נִכְנָסֶת עִמּוֹ לְקַבּוּרָה?

אֵלֵּא, לְפִי הָאָמֹר יֵשׁ לוֹמֵר, שְׁכְּאֲשֶׁר פָּגַשׁ יַעֲקֹב אָבִינוּ אֶת רַחֵל אֲמֵנוּ, הִיתָה בְּעֵינָיו "כְּחַפְצָא שֶׁל מְצוּהָ", כְּמוֹ תְּפִלִּין וּמְזוּזָה, וְעַל-כֵּן נִשַּׁק אוֹתָהּ, כְּפִי שְׁכְּתוּב: "וַיִּשַׁק יַעֲקֹב לְרַחֵל". שְׁכֵן, כּוֹנֵנוּ הִיתָה לְשֵׁם שְׁמִיִּים. אוֹלָם, מִיד נִתְמַלֵּא יְרָאָה וּפְחָד, שְׁמָא תִּהְיֶה לוֹ **הַנְּאָה גְּשְׁמִית** מֵאוֹתָהּ נְשִׁיקָה. עַל-כֵּן, שֶׁת עָצָה בְּנִפְשׁוֹ (=הַחֲלִיט) לְהַסְתַּכֵּל וּלְהַתְּבַוֵּן עַל עֵת פְּטִירָתוֹ מִן הָעוֹלָם (כִּדִּי לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל כֹּל **תְּאֵוָה גְּשְׁמִית**). וְאִזּוֹ, רָאָה **בְּרוּחַ קוֹדֶשׁוֹ**, שְׁרַחֵל אֵינָה נִכְנָסֶת עִמּוֹ לְקַבּוּרָה, וּמִיד בָּכָה. וְזֶהוּ שְׁכְּתוּב: "וַיִּשַׁק יַעֲקֹב לְרַחֵל וַיֵּשֶׂא אֶת קִלּוֹ וַיִּבְךְ" – עַל שְׁאִין הִיא נִכְנָסֶת עִמּוֹ לְקַבּוּרָה.

לְפִי זֶה מְפָרֵשׁ הַ"אוֹר מְלֵא" אֶת מָה שְׁאָמֵר יַעֲקֹב לְלָבָן: "הֵבֶה אֶת אִשְׁתִּי כִּי מָלְאוּ יָמַי וְאָבֹאֶה אֵלֶיךָ", שְׁעַל-כֵּךָ הַתְּפִלָּאוּ חוֹ"ל וְאָמְרוּ: "וְהֵלֵא קֵל שְׂבָקָלִים אֵינּוּ אוֹמֵר כֵּן (= "וְאָבֹאֶה אֵלֶיךָ"). וְהַסְּבִיר הַ"אוֹר מְלֵא" וְאָמֵר, שְׁבַדְכָרְיוֹ אֵלוֹ הַתְּפִוֹן יַעֲקֹב דּוֹקָא לְבַטֵּל כֹּל **תְּאֵוָה גְּשְׁמִית** מִמֶּנּוּ. הָא כִּי צִדְד?

הִנֵּה כִּדּוּעַ, בְּכֹל חֲדָשׁ וְחֲדָשׁ בְּשָׁנָה יֵשׁ צִירוּף הוּי"ה שׁוֹנֵה (לְדוּגְמָא הַצְּרוּף שֶׁל חֲדָשׁ נִיסָן הוּא יֶה-וּה). וְהִנֵּה, הַצִּירוּף שֶׁל חֲדָשׁ כִּסְלוֹ הוּא "וַיִּהְיֶה", וְהוּא יוֹצֵא מְרָאשֵׁי הַתִּיבוֹת שֶׁל הַפְּסוּק (בְּרָאשִׁית נ', יא): "וַיֵּרָא יוֹשֵׁב הָאָרֶץ הַכְּנַעֲנִי אֶת הָאֵבֶל בְּגֵרָן הָאֵטֵד". וְצִרִיכִים לְדַעַת, שְׁפְסוּק זֶה מְדַבֵּר עַל הַלּוּיָתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ, בְּשַׁעָה שְׁהוֹבִילוֹ אוֹתוֹ מִמְּצָרִים לְקַבּוּרָה בְּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל. (כְּפִי שְׁכְּתוּב (בְּרָאשִׁית נ', יא): "וַיַּעַל יוֹסֵף לְקַבֵּר אֶת אָבִיו (יַעֲקֹב)... וַיֵּרָא יוֹשֵׁב הָאָרֶץ הַכְּנַעֲנִי אֶת הָאֵבֶל בְּגֵרָן הָאֵטֵד").

וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שְׁיַעֲקֹב אָבִינוּ, כְּשֶׁרָצָה לְהִיּוֹת עִם רַחֵל אִשְׁתּוֹ, רָצָה לְהַזְכִּיר לְעַצְמוֹ אֶת יוֹם הַמִּיתָה, כִּדִּי לְבַטֵּל כֹּל **הַנְּאָה גְּשְׁמִית** – וְלִכֵּן אָמֵר לְלָבָן "הֵבֶה אֶת אִשְׁתִּי כִּי מָלְאוּ יָמַי וְאָבֹאֶה אֵלֶיךָ", שְׁהֵם סוֹפֵי תִיבוֹת שֶׁל "וַיִּהְיֶה", הַיּוֹצֵאִים מְרָאשֵׁי הַתִּיבוֹת "וַיֵּרָא יוֹשֵׁב הָאָרֶץ הַכְּנַעֲנִי", שְׁנִאָמֵר עַל יוֹם פְּטִירָתוֹ שְׁלוֹ.

וְזֶהוּ שְׁפָרֵשׁ רש"י: "וְהֵלֵא קֵל שְׂבָקָלִים אֵינּוּ אוֹמֵר כֵּן. אֵלֵּא, לְהוֹלִיד תּוֹלְדוֹת אָמֵר כֵּן". דְּהִינּוּ, כִּדִּי לְהוֹלִיד תּוֹלְדוֹת – שְׁבִטֵי י"ה – בְּקְדוּשָׁה וּבְטָהֳרָה, אָמֵר יַעֲקֹב כֵּן (= "הֵבֶה אֶת אִשְׁתִּי כִּי מָלְאוּ יָמַי וְאָבֹאֶה אֵלֶיךָ"), כִּדִּי לְהַזְכִּיר לְעַצְמוֹ אֶת יוֹם הַמִּיתָה שְׁלוֹ, וּלְהַכְנִיעַ כֹּל **הַנְּאָה גְּשְׁמִית**, בְּעֵת שְׁיִהְיֶה עִם רַחֵל אִשְׁתּוֹ.

כְּדִי לְחַזֵּק עַנְיָן זֶה, מְבִיא הַרְה"ק מַהֲרִ"א מִקְמָאֲרָנָא וְזַע"א, בְּסִפְרוֹ "הֵיכַל הַבְּרָכָה" ("וַיֵּצֵא"), רְמִזוּ נִפְלָא עַל-כֵּן, וְאוֹמֵר: הִנֵּה הַכְּתוּב "הִבֵּה אֶת אִשְׁתִּי כִּי מְלֹאוּ יָמֶי וְאָבוֹאָה אֵלַיָּה", הוּא בְּדִיוֹק הַגְּמַטְרִיָּה שֶׁל הַפְּסוּק "בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד" (1358).

וְהִנֵּה, כִּידוּעַ, פְּסוּק זֶה – "בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד" – אָמַר יַעֲקֹב אֲבִינוּ לְפָנָי פְּטִירָתוֹ, כְּמִבּוֹאֵר בְּמִדְרָשׁ (בְּרַאשִׁית רַבָּה צ"ח, ג'): "בְּשַׁעֲהָ שְׁהִיָּה יַעֲקֹב אֲבִינוּ נִפְטָר מִן הָעוֹלָם, קָרָא לְשָׁנִים–עֶשְׂרֵי בָנָיו (וְ)אָמַר לָהֶם: שְׁמְעוּ אֵל יִשְׂרָאֵל... אֲבִיכֶם. שְׁמָא יֵשׁ בְּלַבְבְּכֶם מַחְלֻקָּת עַל הַקַּב"ה? אָמְרוּ לוֹ: 'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל', אֲבִינוּ, כְּשֵׁם שְׁאִין בְּלִבְךָ מַחְלֻקָּת עַל הַקַּב"ה, כִּךְ אֵין בְּלִבְנוּ מַחְלֻקָּת. אֲלֵא 'ה' אֵלֵהִינוּ ה' אֶחָד'. אָף הוּא (יַעֲקֹב) פִּרְשׁ בְּשַׁפְּתָיו, וְאָמַר: 'בְּרוּךְ, שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ, לְעוֹלָם וָעֶד'."

וְלָכֵן, בַּעַת שְׁדַבֵּר יַעֲקֹב עִם לָבָן עַל רַחֵל, וְאָמַר לוֹ: "הִבֵּה אֶת אִשְׁתִּי כִּי מְלֹאוּ יָמֶי וְאָבוֹאָה אֵלַיָּה" (שֶׁהוּא כְּאָמֹר בְּגַמְטְרִיָּה "בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד"), הַתְּכַוֵּן בְּכַךְ לְהִזְכֹּר בַּיּוֹם פְּטִירָתוֹ, כְּדִי לְהַכְנִיעַ אֶת הַתְּאֻוֹת הַגְּשָׁמִיּוֹת. (וְזֶהוּ גַם הַטַּעַם לְמִנְהַג הַחֲתָן (יּוֹצֵא אֶשְׁכֵּנּוּ), שֶׁבְּשַׁעֲתָ כְּנִיסָתוֹ לַחֹפֶה הוּא לּוֹבֵשׁ בְּגָד לָבָן הַנִּקְרָא "קִיטֵל", הַדּוֹמָה לְתַכְרִיכִים. כְּפִי הַמּוֹבָא בְּקִיצוֹר שׁו"ע (סִימָן קמ"ז, מִנְהַגֵי הַחֹפֶה ד'): "הַשּׁוֹשְׁבֵינִים מְלַבִּישִׁים אֶת הַחֲתָן בְּ"קִיטֵל", כְּדִי שְׁיִזְכּוֹר יוֹם הַמִּיתָה וְיִתְעוֹרֵר בְּתִשׁוּבָה". וְכָל זֹאת, כְּאָמֹר, כְּדִי לְהַזְכִּיר לוֹ אֶת יוֹם הַמִּיתָה, שְׂאֵז לּוֹבֵשׁ הָאָדָם תַּכְרִיכִים לְבָנִים, כְּדִי לְהַכְנִיעַ אֶת תְּאֻוֹתָיו בַּיּוֹם הַחֹפֶה). (עַל פִּי "מְשׁוֹשׁ דּוּדִים" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן) וַיִּשְׁכֶּם לָבָן בַּפֶּקֶר וַיִּנְשָׁק לְבָנָיו וּלְבָנוֹתָיו וַיְבָרֶךְ אֹתָהֶם"

דָּבָר מְעַנֵּין מּוֹבָא בְּסִפְר "נִפְלָאוֹת מִתּוֹרַתְךָ", שֶׁכְּאֲשֶׁר גּוֹי נֶאֱלָץ לְדַבֵּר בְּשִׁבְחָם וּבְטוֹבָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אוֹ כְּאֲשֶׁר חָיֵב הוּא לְבָרְכָם, נַעֲשֶׂה לוֹ מֶר בִּפְהוּ...

עַנְיָן זֶה רוֹאִים גַּם בְּכְתוּב (בְּרַאשִׁית כ' כח'): "וַיֹּאמְרוּ רְאוּ רְאִינוּ כִּי הִיָּה ה' עִמָּךְ". שְׁכָן, רִצְף הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל "וַיֹּאמְרוּ רְאוּ" הוּא מְרוֹר, שֶׁכְּאֲשֶׁר רוֹאִים הַגּוֹיִים שֶׁהַקַּב"ה עִמָּנוּ, מֶר וּמְרוֹר לָהֶם בִּפְהוּ. וְכֵן בְּמָה שְׁאָמַר שׁוֹר הַמְּשָׁקִים לְפָרְעָה עַל יוֹסֵף הַצַּדִּיק (בְּרַאשִׁית מא, יב'): "וַיִּשָּׂם אֶתְנֹו נַעַר עֲבָרִי עֶבֶד לְשׁוֹר הַטַּבְּחִים וְנִסְפָּר לוֹ וַיִּפְתָּר לָנוּ אֶת חַלְמַתֵּינוּ". הִנֵּה, סוֹפֵי הַתִּיבוֹת שֶׁל "הַטַּבְּחִים וְנִסְפָּר לוֹ וַיִּפְתָּר" הוּא מְרוֹר. וְעוֹד, עַל בְּלַעַם נֶאֱמַר (בְּמִדְבָר כג, טז): "וַיִּקָּר ה' אֵל בְּלַעַם וַיִּשָּׂם דָּבָר בְּפִיו וַיֹּאמֶר שׁוֹב אֵל בְּלַק וְכֵה תְדַבֵּר". הִנֵּה, סוֹפֵי הַתִּיבוֹת שֶׁל "וַיִּשָּׂם דָּבָר בְּפִיו וַיֹּאמֶר" הוּא מְרוֹר. וְכֵן, כְּאֲשֶׁר הַגּוֹיִים אוֹמְרִים "וַיֹּאמְרוּ רְק עִם חַכֵּם וְנִבּוֹן הַגּוֹי הַגָּדוֹל הַזֶּה" (דְּבָרִים ד', ו'), רִצְף הָאוֹתִיּוֹת "וַיֹּאמְרוּ רְק" הוּא מְרוֹר. לְהִרְאוֹת לָנוּ, שְׁלֵמוֹת שְׁאוֹמְרִים הַגּוֹיִים בְּשִׁבַח יִשְׂרָאֵל, נַעֲשֶׂה לָהֶם מֶר וּמְרוֹר בִּפְהוּ. וְכֵן בְּפִרְשָׁתָנוּ, פִּרְשַׁת "וַיֵּצֵא" כְּאֲשֶׁר לָבָן מְבָרֵךְ אֶת הָאֲמָהוֹת הַקְּדוּשׁוֹת כְּתוּב "וַיְבָרֶךְ אֹתָהֶם", הִנֵּה "אֹתָהֶם" בְּגִמְטְרִיָּה מְרוֹר (=446) לּוֹמֵר לָךְ, גַּם כְּשֶׁבִרְךָ אֶת בְּנוֹתָיו בְּכָל זֹאת הַרְגִישׁ טַעַם מְרִירוֹת בְּפִיו... וַיִּשְׁבַּתִּי בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי"

עַל הַכְּתוּב: "וַיִּשְׁבַּתִּי בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי", מְפָרֵשׁ רַש"י: "שָׁלוֹם מִן הַחֲטָא, שְׁלָא אֶלְמַד מִדְרַכֵּי לָבָן". וַצַּרִּיכִים אָנוּ לְהַבִּין, מִהֵיכָן לְמַד רַש"י, שְׁכּוֹנַת יַעֲקֹב אֲבִינוּ, בְּאוֹמְרוֹ "שְׁבַתִּי בְּשָׁלוֹם", הִיא "שָׁלוֹם מִן הַחֲטָא"? מְסוּפָר עַל הַ"בֵּית הַלְוִי", שֶׁפַּעַם פָּגַשׁ אֶת אֶחָד מִתְלַמְּדֵי, וְשָׂאֵל אוֹתוֹ לְמַעֲשָׂיו. עָנָה לוֹ הַתְּלַמִּיד: "אֲנִי מִתְעַסֵּק בְּמִסְחָר, וּבְרוּךְ ה' אֲנִי רוֹאֶה בְּרָכָה בְּעַמְלִי". לְאַחַר מְסַפֵּר דְּקוֹת חֲזוֹר וְשָׂאֵל הַ"בֵּית הַלְוִי" שׁוֹב אֶת הַתְּלַמִּיד לְמַעֲשָׂיו. וְשׁוֹב עָנָה לוֹ הַתְּלַמִּיד, שֶׁהוּא סוֹחֵר, וּבְרוּךְ ה' פְּרִנְסָתוֹ מְצוּיָה". כְּאֲשֶׁר חֲזוֹר וְנִשְׁנָה הַדְּבָר פַּעַם שְׁלִישִׁית, וְשׁוֹב שָׂאֵל הַרְבֵּי אֶת תְּלַמְּדוֹ מֶה מַעֲשָׂיו, הַבִּין הַתְּלַמִּיד כִּי יֵשׁ דְּבָרִים בְּגוּ, וְשָׂאֵל: "לְמָה כְּבוֹד הָרַב מִתְכַּוֵּן בְּשִׂאֲלָתוֹ"? הַסְּבִיר לוֹ הָרַב, וְאָמַר: שְׂאֲלָתִי אוֹתָךְ שֶׁלֵּשׁ פְּעָמִים מֶה אַתָּה עוֹשֶׂה, וְאַתָּה מְשִׁיב לִי מֶה הַקַּב"ה עוֹשֶׂה... שְׁהָרִי הַפְּרִנְסָה הִיא מֵאֵתוֹ יִתְבָּרַךְ! כְּאֲשֶׁר שְׂאֲלָתִי אוֹתָךְ "מֶה אַתָּה עוֹשֶׂה?", הַתְּכַוֵּנָתִי לְשִׂאֻל, מֶה אַתָּה עוֹשֶׂה בְּשִׁבִיל הַרוֹחָנִיּוֹת(=תּוֹרָה וּמְצוֹת)? הֵאֵם אַתָּה קוֹבֵעַ עֵתִים לְתוֹרָה? הֵאֵם אַתָּה מִתְעַלָּה בְּרוֹחָנִיּוֹת?

עַנְיָן זֶה מְצִינֵנוּ גַם אֶצֶל יַעֲקֹב אֲבִינוּ. כְּאֲשֶׁר הַתְּפִלָּל יַעֲקֹב אֶל הַקַּב"ה, הוּא מְדַגִּישׁ בְּדְבָרָיו: "וַיִּדַּר יַעֲקֹב נֶדָר לֵאמֹר אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וְשָׁמְרָנִי בְּדֶרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר אֲנִי הוֹלֵךְ וְנָתַן לִי לֶחֶם לֵאכֹל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ. וְשְׁבַתִּי בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי". כְּלוּמָר, לְאַחַר שֶׁהַקַּב"ה יִשְׁמֹר אוֹתִי בְּדֶרֶךְ, וְיִתֵּן לִי "לֶחֶם לֵאכֹל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ" – אוֹ אוֹ "וְשְׁבַתִּי בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי". וּבְמָה יַעֲקֹב שָׁב "בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי"? הָרִי לְפָנָי–כֵּן בְּקֶשׁ גְּשָׁמִיּוֹת ("וְשָׁמְרָנִי בְּדֶרֶךְ.. לֶחֶם לֵאכֹל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ"). אֲלֵא, עַל כּוֹרְחָן שֶׁהַכּוֹנֵה בְּמַלִּים "בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי" הִיא עַל רוֹחָנִיּוֹת, וְזֶהוּ שְׁפָרֵשׁ רַש"י: "שָׁלוֹם מִן הַחֲטָא". שְׁבַת שָׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

בס"ד "אתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה', כי אתך אני כי אעשה כלה בכל הגוים" (ירמיה מו כח)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּצֵא

כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 16:13

ערב שבת ה' כסלו תשע"ד (8.11.13)

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:21 ר"ת 17:58

הַפְּטָרָה: "וְעַמִּי תְלוּאִים"/"וַיִּבְרַח יַעֲקֹב" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה" (כח' י')

על הפתוב "וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה" כתב המקובל האלקי, בעל ה"מגלה עמוקות": "וַיֵּצֵא" – ראשי תיבות "וַיֵּרָא יַעֲקֹב צוּרַת אֵלֶיךָ". ונתגועו כל המפרשים לבאר את עמק פונתו של ה"מגלה עמוקות": וכי איזה אות **א** ראה יעקב אבינו? ומה הקשר בין זה לבין יציאתו מבאר שבע ללכת חרנה?

נקדים לבאר מה שאמרו חז"ל על הפתוב בתורה (ויקרא א, ז): "וַנִּתְּנוּ בְּנֵי אֶהְרֹן הַכֹּהֵן אֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ – ש"אף-על-פי ש**אש** יורדת מן השמים, מצוה להביא מן (הכהן) ההדיוט(=הפשוט)". כלומר, למרות שירדת **אש** מן השמים על הקרבן המונח על המזבח, מצוה על הכהן לתת **אש** משלו על המזבח.

ויש לפרש מאמר זה גם על-פי הקדמה נפלאה שאמרו דורשי רשומות על הפסוק בספר בראשית (א, ח): "וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרִקְיעַ שָׁמַיִם", ופרש רש"י וצ"ל: "שָׁמַיִם – (הם) **אש** ו**מים** – שְׁעָרֵי הַקַּב"ה) זֶה בְּזֶה, וְעָשָׂה מֵהֶם שָׁמַיִם". ולכאורה יפלא הדבר: הרי **אש** ו**מים** ביחד הם "**אשמים**", ואם כן, לאן נעלמה האות **א** של **אש** מהמלה **שמים**?

אומר על-כך הרה"ק פינחס פרידמן: הנה, כתוב במדרש רבה (בראשית רבה ה, ח): "וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיְבֹשֶׁת אֶרֶץ, (ו)לְמָה נִקְרָא שְׁמָה (שֶׁל הַיְבֹשֶׁת) אֶרֶץ? (אֵלָּא מִפְּנֵי) שְׂרָצְתָהּ לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנֵה(=הקב"ה)".

ולכאורה קשה הדבר. מדוע נקרא שמה של היבשה "ארץ"? שכן היה צריך להיקרא שמה "רץ", על-כך שרצתה לעשות את רצונו של הקב"ה.

ותרץ הרה"ק פינחס פרידמן, כי באמת השמים היו צריכים להיקרא "**אשמים**", היות והם מורכבים מ**אש** ו**מים**. ובאמת, הארץ היתה צריכה להיקרא "רץ", מכיון שרצתה לעשות את רצון ה' יתברך, אלא שירדה האות **א** מהמלה "**אשמים**" שלמעלה, ונתחברה עם המלה "רץ" שלמטה, ועל-ידי כך נשאר למעלה **שמים**, ולמטה "**ארץ**". וצריכים אנו להבין, מדוע באמת ירדה האות **א** מהשמים לארץ? ומה הדבר בא ללמדנו?

אומר הרה"ק פינחס פרידמן, כל זאת בא ללמדנו יסוד חשוב בעבודת ה' יתברך – והוא, שתכלית עבודת ה' היא, שיחבר האדם שמים(=רוחניות) וארץ(=גשמיות). כלומר, גם בעת עיסוקו בענייני ארציות וגשמיות(=אכילה, שינה, פרנסה וכו'), תהיה כל פונתו לשם שמים – לה' בלבדו.

וכמו שנפסק להלכה בשלחן ערוך (אורח חיים, סימן רל"א): בכל מה שיהנה האדם בעולם הזה – לא יכון להנאתו, אלא לעבודת הבורא יתברך, כדכתיב (משלי ג, ו'): "בְּכָל דְרָכֶיךָ דַּעְהוּ", ואמרו חכמים: "כָּל מַעֲשִׂיךָ יִהְיוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם" (אבות ב, יב) – שאפילו דברים של רשות, כגון: האכילה, השתייה, ההליכה, הישיבה, הקימה והשיחה, וכל צרכי גופך יהיו כלם לעבודת בוראך. ואפילו היה צמא ורעב... יתפון שיאכל וישתה כפי חיותו, כדי לעבוד את בוראו.

ומטעם זה נתן הקב"ה את התורה לישראל ולא למלאכים. שהרי המלאכים הם יותר רוחניים מהאדם, ובנדאי שעבודת ה' שלהם היתה יותר גבוהה משלנו. אלא, כיון שאין המלאכים יכולים לעבוד את הקב"ה בעניינים גשמיים וארציים, נתן ה' את התורה לנו כדי שנעבוד אותו יתברך גם בעניינים הארציים ונחבר רוחניות עם גשמיות.

והנה, ידוע שקשה מאד לעבוד את ה' בענייני ארציות/גשמיות, כי יצר לב האדם רע מנעוריו, וכמו שאמרו חז"ל בגמרא (קידושין ל'): "יִצְרוּ שֶׁל הָאָדָם מִתְּגַבֵּר עָלָיו בְּכָל יוֹם, וּמִבְּקֵשׁ לְהַמִּיתוֹ... וְאֵלְמָלָא הַקַּב"ה עִוְרוֹ(=עוורו לאדם) – אֵין (הָאָדָם) יִכּוֹל לֹ(=ליצר הרע)...". ולכן נמצא, שצריך סיוע גדול מאת הקב"ה כדי שיוכלו בני האדם, קרוצי החמר, לעבוד את ה' יתברך גם בענייני גשמיות.

ולכן הוריד הקב"ה את האות **א**, הרומזת על אלופו של עולם, מ**אשמים** למטה, ותברה עם ארץ. וזאת, כדי

לְסִיעַ לְבַנֵי הָאָדָם לְעִבּוּד אֶת ה' גַּם בְּעֲנִי אֲרֻצִּיּוֹת.

וּמַעַתָּה יוֹמֵתָק מִדְּבַשׁ מִה שְׂרָמְזוּ חוֹ"ל בְּמֵתָק לְשׁוֹנָם: "אָף-עַל-פִּי שָׂאשׁ יוֹרְדָת מִן הַשָּׁמַיִם" - אָף-עַל-פִּי שֶׁתְּכַלִּית הַיְרִידָה שֶׁל הָאוֹת א' מֵהַשָּׁמַיִם הִיא לְסִיעַ לְאָדָם בְּעִבּוּדֵת ה', הִנֵּה "מִצְוָה לְהִבְיָא (אִשׁ) מִן הַהַדְיוּט" - מִצְוָה מִן הַמּוֹבְחָר שִׁיתְאַמֵּץ הָאָדָם בְּכָל כּוּחוֹ שְׁלוֹ בְּעִבּוּדֵת ה', כְּדֵי לְחַבֵּר שָׁמַיִם (=רוֹחַנִּיּוֹת) וְאָרֶץ (=גִּשְׁמִיּוֹת).

וּמַעַתָּה יוֹמֵתָק לָנוּ דְבָרֵי הַמְּקוּבָל הָאֱלֹקִי, בְּעַל הַ"מְגִלָּה עֲמוּקוֹת": "וַיֵּצֵא" - רֵאשִׁי תִיבּוֹת "וַיֵּרָא יַעֲקֹב צוֹרֵת אֱלֹף". שָׁפָן, יַעֲקֹב אֲבִינוּ, בְּהִיוֹתוֹ בְּבֵית אָבִיו, יִצְחָק, הָיָה אִישׁ "תָּם יֵשֵׁב אֱהָלִים", שֵׁיִשֵׁב וְעִסַּק בְּאוֹהֶלָה שֶׁל תוֹרָה כָּל הַיּוֹם. וְהִנֵּה, כְּשֶׁרָאָה שֶׁהַעֲנִין הִסְתוּבֵב מִן הַשָּׁמַיִם, כִּפֶּן שֶׁהוּא יִצְטָרֵף לְעִזּוּב אֶת בֵּית אָבִיו וְאֶת לִימוּד הַתּוֹרָה, חָשַׁב לְעֲצָמוֹ - 'עַל מָה וְלָמָּה עֲשֵׂה ה' כִּפֶּן, שֶׁאֲצִטָּרֵף לְלַכֵּת לְבֵית לְבָן הַרְשָׁע וְלְעִסּוֹק שֶׁם בְּעֲנִי הַעוֹלָם הַזֶּה! הֲלֹא לְכַאוֹרָה הִיָּה טוֹב יוֹתֵר שֶׁאֲשַׁב בְּבֵית אָבִי, וְאֲעִסּוֹק בְּתוֹרָה וּבְעִבּוּדֵת ה' כָּל הַיּוֹם.

אֲלֹא, וְדָאֵי שְׂרָצוֹן ה' יִתְבָּרֵךְ הוּא שֶׁלֹּא אֲתַעֲסֹק רַק בְּעֲנִי שָׁמַיִם, אֲלֹא שְׂרָצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ הוּא שֶׁאֲעִבּוּד אוֹתוֹ גַּם בְּעֲנִי הָאָרֶץ הַגִּשְׁמִיִּים. וְזֶהוּ שֶׁרָאָה יַעֲקֹב "צוֹרֵת אֱלֹף" - רָאָה וְלָמַד מֵהָאוֹת א', שִׁירְדָה מֵהַמְלָה אֲשֶׁמַּיִם וְהִצְטָרְפָה לְמָלָה אֲרֶץ, שְׂצָרִיכִים לְעִבּוּד אֶת ה' גַּם בְּעֲנִי הָאֲרֻצִּיִּים/הַגִּשְׁמִיִּים, וּמִיָּד פָּנָה וַיֵּצֵא מִבְּאֵר-שָׁבַע, לְלַכֵּת חֲרָנָה, אֶל בֵּית לְבָן הָאֲרָמִי. (עַל פִּי "אוֹרָה שֶׁל תוֹרָה" לְהַרְהַ"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן) "וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם וַיֵּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשָּׁמֶשׁ"

שְׁנִינּוּ בְּמִסְכַּת בְּרֻכּוֹת (כו', ע"ב): "רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמַר: תְּפִלוֹת...אֲבוֹת תִּיקְנוּם (=שֶׁלֹּשׁ תְּפִלוֹת הַיּוֹם נִקְבְּעוּ עַל-יְדֵי הָאֲבוֹת, כְּמַפּוֹרֵט לְהֵלֶן). אֲבָרְהָם תִּקֵּן תְּפִלַּת שְׁחֵרִית, שְׁנֵאָמַר (בְּרֵאשִׁית י"ט): 'וַיִּשְׁכַּם אֲבָרְהָם בְּבֹקֶר אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר עָמַד שָׁם'. וְאִין עֲמִידָה אֲלֹא תְּפִלָּה, שְׁנֵאָמַר (תְּהִלִּים קו'): 'וַיַּעֲמֵד פִּינְחָס וַיִּפְלַל (וְתַעֲצֵר הַמְּגִפָּה). יִצְחָק תִּקֵּן תְּפִלַּת הַמְּנַחָה, שְׁנֵאָמַר (בְּרֵאשִׁית כ"ד): 'וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּחַ בְּשָׂדֵה לְפָנוֹת עָרְב'. וְאִין 'שִׁיחָה' אֲלֹא תְּפִלָּה, שְׁנֵאָמַר (תְּהִלִּים ק"ב): 'תְּפִלָּה לְעֲנִי כִי יַעֲטֹף (=כְּשֶׁמִּתְעַנֶּה וּמִתְעַטֵּף מִצַּעַר), וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפָּךְ שִׁיחוֹ'. יַעֲקֹב תִּקֵּן תְּפִלַּת עָרְבִית, שְׁנֵאָמַר (בְּרֵאשִׁית כ"ח): 'וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם וַיֵּלֶן שָׁם (כִּי בָא הַשָּׁמֶשׁ), וְאִין 'פְּגִיעָה' אֲלֹא תְּפִלָּה, שְׁנֵאָמַר (ירמיה ז'): 'וְאִתָּה אֶל תִּתְפַּלֵּל בְּעַד הָעַם הַזֶּה, וְאֶל תִּשָּׂא בְעַדָם רִנָּה וְתִפְלָה, וְאֶל תִּפְגַּע בִּי'''.

חוֹ"ל הַקְּדוּשִׁים דּוֹרְשִׁים בְּעֲנִין זֶה, וְאוֹמְרִים, שֶׁהָאוֹת הַשְּׁנִיָּה בְּשִׁמּוֹת שֶׁל שְׁלֹשׁת הָאֲבוֹת מְרַמְזוֹת עַל הַתְּפִלָּה הַמִּיּוֹחֶסֶת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶם: הִנֵּה, הָאוֹת הַשְּׁנִיָּה בְּשֵׁם "אֲבָרְהָם" הִיא ב' - רוֹמְזוֹת לְתְּפִילַת בֹּקֶר. הָאוֹת הַשְּׁנִיָּה בְּשֵׁם "יִצְחָק" הִיא צ' - רוֹמְזוֹת לְתְּפִילַת צְהַרְיִים, וְהָאוֹת הַשְּׁנִיָּה בְּשֵׁם "יַעֲקֹב" הִיא ע' - רוֹמְזוֹת לְתְּפִילַת עָרֵב. וְעוֹד הוֹסִיפוּ חוֹ"ל: בְּקִרְיַאת "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" מִצּוֹי רְמֵז לְכֶּן, שִׁישְׂרָאֵל צְרִיכִים לְהַתְּפַלֵּל בְּכָל יוֹם שְׁחֵרִית מְנַחָה וְעָרְבִית. שָׁפָן, רֵאשִׁי הַתִּיבּוֹת שֶׁל שְׁלֹשׁ הַתְּפִלוֹת שְׁחֵרִית מְנַחָה עָרְבִית מְצַטְרְפוֹת לְמָלָה "שְׁמַע". (וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף, שְׂרָאשִׁי הַתִּיבּוֹת שֶׁל "שְׁמַע" בְּמַהוּפֵךְ הוּא: עַל מְלָכוֹת שָׁמַיִם, שְׂצָרִיכִים לְקַבֵּל אָנוּ עֲלֵינוּ עַל מְלָכוֹת שָׁמַיִם בְּזִמְן קִרְיַאת שְׁמַע).

"וַיִּקַּח מֵאֲבֵי הַמָּקוֹם וַיִּשֶׂם מֵרֵאשִׁיתוֹ" (כח' י"א)

מְסוּפָר עַל הַגָּאוֹן רַבִּי יוֹנָתָן אִיבְשִׁיץ מְפָרָאג, שְׁבִילְדוֹתוֹ שְׂרָרָה עֲנִיּוֹת גְּדוּלָה בְּבֵיתוֹ, וְלֹא הָיָה לָהֶם פֶּת לְאֲכוּל. פְּעַם אַחַת קָנָה אָבִיו, לְכַבוֹד שְׁבֵת, מְסוּפָר תְּפוּחִים, וְהִסְתִּירָם תַּחַת הַכְּרִית שְׁלוֹ, מִפְּנֵי שִׂדְעָה מִה רַבָּה פְּקוּחוֹתוֹ שֶׁל בְּנוֹ יוֹנָתָן, שְׂדָבָר לֹא נִעְלָם מִעֵינָיו. בְּבּוֹקְרוֹ שֶׁל יוֹם הַשְּׁבֵת, בְּדַק הָאֵב אֶת הַתְּפוּחִים שְׂדָבָר לֹא נִעְלָם מִעֵינָיו. בְּבּוֹקְרוֹ שֶׁל יוֹם הַשְּׁבֵת, בְּדַק הָאֵב אֶת הַתְּפוּחִים שֶׁמִּתַּחַת לְכְרִית שְׁלוֹ, וְנוֹכַח לְדַעַת שֶׁרַק תְּפוּחֵי אֶחָד שׁוֹכֵן אַחֵר-כְּבוֹד מִתַּחַת לְכְרִית. מִיָּד קָרָא לְיוֹנָתָן הַקָּטָן, וְשָׁאֲלוֹ לְפֶשֶׁר הַדְּבָר. עָנָה לוֹ יוֹנָתָן בְּפִקְחוּת: הִנֵּה מִצִּינוּ אֲצֵל יַעֲקֹב אֲבִינוּ, שֶׁהָאֲבָנִים שֶׁשָּׂם מִתַּחַת לְרֵאשׁוֹ רְבוּ בִּינֵיהֶן, וְלְבָסוֹף נִתְחַבְּרוּ לְאַבְנֵי אַחַת. וְאָף כָּאֵן, בְּשַׁעֲרָה שֶׁהִנְחִיתָ אֶת רֵאשֵׁף עֲלֵיהֶם, כָּל הַתְּפוּחִים רְבוּ בִּינֵיהֶם, וְלְבָסוֹף הִתְחַבְּרוּ יַחַד לְתְּפוּחֵי אֶחָד גְּדוֹל...

"וַיִּדַּר יַעֲקֹב נֶדֶר לְאֹמֹר אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים...וְנָתַן לִי לֶחֶם לְאֲכֹל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ"

מַעֲשֵׂה בְּצַדִּיק רַבִּי דוּיָדֵל מְלֻלוֹב, שֶׁהִתְבּוֹנֵן בְּאַחַד מֵיְמֵי הַחוּרָף בְּאֲרָגוֹ הַלְחָם, וְרָאָה שֶׁלֹּא נִשְׂאָרָה פְּרוּסָה אַחַת שֶׁל לֶחֶם לְפִיּוֹת הָרַעֲעִים שֶׁל אִשְׁתּוֹ וְיִלְדָיו. מִיָּד הִסִּיר מֵעֲלָיו אֶת מַעֲלֵל הַפְּרוּהָ, שֶׁשִּׁמַּשׁ לוֹ בְּיְמֵי הַקּוֹר, וּמִשְׁכָּנוֹ תְּמוּרַת הַלּוֹאָה דְחוּפָה לְצוֹרְכֵי הַבַּיִת. כְּשֶׁהִגִּיעַ רַבִּי דוּיָדֵל לְבֵיתוֹ, כְּשֶׁהוּא רוֹעֵד מִקּוֹר לְאַחַר הַסֵּרֵת מַעֲלֵל הַפְּרוּהָ בְּבֵית הָעֵבוֹט (=מָקוֹם מְשׁוֹכָן חֲפְצִים) - אָמַר לְבַנֵי הַבַּיִת הַנּוֹכְחִים: הַיּוֹם הַזֶּה עֲמַדְתִּי פְּרָאוּי עַל תְּפִילַת יַעֲקֹב אֲבִינוּ, שְׂאָמַר: "וְנָתַן לִי לֶחֶם לְאֲכֹל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ". כְּמָה טוֹב לוֹ לְאָדָם, שְׁמָקוּיָם בּוֹ "בְּגָד לְלַבֵּשׁ" - וְלֹא "בְּגָד לְאֲכוּל" - שְׂאִינוּ נִצְרָף לְמַכּוֹר אֶת בְּגָדוֹ אוֹ לְמַשְׁכָּנוֹ תְּמוּרַת לֶחֶם לְיִלְדָיו... שְׁבֵת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

בס"ד "אתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה', כי אתך אני כי אעשה כלה בכל הגוים" (ירמיהו מו כח)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּצֵא

כְּנִיסַת הַשְּׁבֹת: 16:13

ערב שבת ה' כסלו תשע"ד (8.11.13)

יְצִיאַת הַשְּׁבֹת: 17:21 ר"ת 17:58

הַפְּטָרָה: "וְעַמִּי תְלוּאִים"/"וַיִּבְרַח יַעֲקֹב" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"יתן ה' את האשה הבאה אל ביתך כרחל וכלאה, אשר בנו שתיהם את בית ישראל"

משל נאה מביא הרבי מאיר מפרמישלאן: הנה, כאשר רוצים להעביר סחורה יקרת-ערך בגבול, בלי לשלם מכס, אזי מלכלכים את הסחורה בבוץ או ברפש, כדי שיחשבו המוכסים שהסחורה פגומה ומקולקלת, ויסכימו להעבירה לתוך המדינה, ואחר-כך, כאשר מכניסים את הסחורה פנימה, רוחצים אותה כדי שתהיה נקייה כבראשונה...

ויש לומר רמז על-כך בדברי הנביא (זכריה ט', יא'): "גם את, בדם בריתך שלחתי אסיריך, מבור אין מים בו". אומר הקב"ה לישראל: את "בדם" (ראשי תיבות: משיח בן דוד) – את נשמת משיח בן דוד, שהיתה אסירה בידי החיצונים, הנמשלים ל"בור (אשר) אין מים בו – שלחתי, וזאת על-ידי "בריתך" (ראשי תיבות: בעז רות יהודה תמר פלתו), כדי שלא יחשבו המקטרגים שממש תצא נשמת המשיח.

על-פי זאת, מובן היטב, מדוע סבב הקב"ה שיעקב ישא דוקא שתי אחיות, שמהן יצא היסוד של כלל ישראל, כפי שפתוב במדרש תלפיות (ערך יעקב): "מוכרח היה יעקב ליקח שתי אחיות, כדי לבלבל השטן, שלא יקטרג בלידת השבטים הקדושים... בסוכרו שאין דבר טוב יוצא מזיווג זה, כיון שבא באיסור...".

הנה, פעת מבוארת היטב גם ברפת כל העם הזקנים לבעז ולרות: כאשר הזקנים ראו ברוח קודשם, שמזיווג זה של בעז ורות עתיד להילד משיח בן דוד, הבינו שהקב"ה סבב כך שנשמת המשיח תצא מרות המואביה (שנולדה מלוט ובנותיו), וזאת כדי שהמקטרגים לא ימנעו את לידת דוד המלך.

ולכן אמרו לבעז: "יתן ה' את האשה הבאה אל ביתך כרחל וכלאה, אשר בנו שתיהם את בית ישראל". כלומר, כמו שהצליחו רחל ולאח לבנות את בנין בית ישראל, היות ולא עלה על דעת המקטרגים, שמאיסור נשיאת שתי אחיות יולדו כל בית ישראל – כך "יתן ה' את האשה הבאה אל ביתך" – את רות המואביה, ותוכל לרמות את המקטרגים, לבל יחשבו שממנה תצא נשמת משיח בן דוד. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ויקח מאבני המקום וישם מראשתיו" (כח' יא')

בפּרשְׁתֵנוּ כְּתוּב: "ויקח מאבני המקום וישם מראשתיו וישכב במקום ההוא... וישפם יעקב בפקר ויקח את האבן אשר שם מראשתיו". ודרשו חז"ל בגמרא (חולין צא'): "כתיב ויקח מאבני המקום, (משמע שלקח הרבה אבנים), וכתיב ויקח את האבן (=מכאן שלקח רק אבן אחת)..."

אמר רבי יצחק: מלימד (הכתוב) שנתקבצו כל אותן אבנים למקום אחד, וכל אחת ואחת (היתה) אומרת: עלי יניח **צדיק** זה (את) ראשו... וכלן נבלעו באחד (=הפכו לאבן אחת)". וכן פרש גם רש"י וצ"ל: "האבנים התחילו מריבות זו עם זו. זאת אומרת: עלי יניח **צדיק** את ראשו. וזאת אומרת: עלי יניח **צדיק** את ראשו. מיד עשה הקב"ה אבן אחת, ונהו שנגמר: "ויקח את האבן אשר שם מראשתיו".

וצריכים אנו להבין את ענין המריבה שרבו האבנים זו עם זו, שהרי בודאי טמנו לנו כאן חז"ל רמז עמוק, כדרךם בקדש.

אומרים חז"ל, שיש בני אדם שזהירים במצות שבין אדם למקום (בין האדם לה' יתברך), אבל מזלזלים במצות שבין אדם לחברו. וכן יש אנשים שלהיפך – זהירים במצות שבין אדם לחברו, ומזלזלים במצות שבין אדם למקום. וכמובן טועים הם. שכן, הם חייבים להיזהר גם במצות שבין אדם למקום וגם במצות שבין אדם לחברו, שהרי כלן ניתנו לנו ע"י רועה אחד. ענין זה רואים אנו בשני לוחות הברית שנתן הקב"ה לישראל: על לוח אחד נכתבו המצות שבין אדם למקום: "**אנכי ה' אלקיך... לא יהיה לך אלקים אחרים... לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא... זכור את יום השבת לקדשו**". ועל הלוח השני נכתבו המצות שבין אדם לחברו: "**לא תרצח, לא תנאף, לא תגנב וכו'...**".

והנה רואים אנו, שהקב"ה מסר את שני לוחות הברית יחד למשה רבנו, כדי להורות לנו שאסור חלילה לאיש ישראל לזלזל באחד מהם, ואי אפשר להפריד ביניהם, שהרי כלם ניתנו כמקשה אחת. לפי האמור לעיל, נוכל להבין את ענין מריבת האבנים: חז"ל אמרו "מיעוט אבנים שנים" (בראשית רבה סח, יא), כלומר שהיו שם שתי אבנים. ומה שכתוב "ויקח מאבני המקום", הפונה היא שיעקב אבינו לקח לעצמו (למד) לקח ולימוד מאבני "המקום" – מאבני הקב"ה (=לוחות הברית).

וזהו הדבר שרמזו לנו חז"ל במתק לשונם: האבנים התחילו לריב זו עם זו – כל אחד משני לוחות האבן רדף אחר הצדיק לומר לו "עלי יניח צדיק את ראשו" – כלומר שישים את כל כבוד מחשבתו על המצות שבין אדם למקום. וזו אומרת: "עלי יניח צדיק את ראשו", כי העיקר הוא שישים הצדיק מחשבתו על המצות שבין אדם לחברו. "מיד עשהו הקב"ה אבן אחת", לרמוז ליעקב שאין הבדל ביניהן (=בין המצות), כי כלן ניתנו מרועה אחד, וצריך הצדיק להניח ראשו ומחשבתו על שניהם כאחד: הן על מצות שבין אדם למקום והן על מצות שבין אדם לחברו. ויחלם והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה" (כח' יב)

האותיות "סולם" – אומר רבנו יעקב, "בעל הטורים" – בגמטריה "ממון", וכן גם "עוני" (כלן עולות למנין 136), כי זה ישפיל וזה ירים. ואכן, כשם שסולם עשוי שלבים ומדרגות, ובני אדם "עלים וירדים בו" – הוא הדין לגבי השפעת הממון. לפעמים הממון מוריד את האדם לשפל המדרגה, עד שהוא בבחינת "מצב ארצה", ולפעמים הממון מעלה את האדם לגבהי מרומים, עד ש"ראשו מגיע השמימה". אבל, על האדם לזכור בכל עת, שהממון, בדומה לסולם, אינו אלא אמצעי לטפס עליו משלב לשלב, ולהגיע למעמד רם ומכובד בחיים, אך לעולם אין לעשותו מטרה בפני עצמה...

"ויחלם והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה" (כח' יב)

אומרים משמו של האדמו"ר רבי ישראל מרוז'ין: המלה "סלם", המוזכרת בחלום יעקב, מרמזת ל-סעודת מלוה מלכה (סעודה רביעית). בעונותינו הרבים, זהו "סלם מצב ארצה" – שאין הבריות נזהרים כראוי במנהג זה, ופעמים מזלזלים שלא כדיון בסעודת דוד מלכא משיחא. אך האמת היא ש- "ראשו מגיע השמימה" – ערכו ומעלתו של מנהג זה מגיעים לגבהי מרומים, ואשרי מי שדבק בו כהלכה בכל מוצאי שבת.

"ואביכון (=לבן) התל בי, והחלף את משכרתי עשרת מנים" (לא' ז)

מסופר על האלשי"ך הקדוש, שפעם כשדרש בפרשת "ויצא", היה נוכח שם האר"י הקדוש. התחיל האלשי"ך הקדוש לפרש ולהסביר, איך השתמש לבן הארמי בתחבולות כדי להונות ולרמות את יעקב אבינו. והאר"י הקדוש, שישב בקהל, ישב, חייך וצחק מהתחלת הדרשה ועד סופה. משסים האלשי"ך הקדוש את דבריו, פנו הנוכחים אל האר"י, כדי שייסביר להם על מה חייך וצחק הרב במשך הדרשה? ענה להם האר"י: דעו לכם, כי בשמים נגזר על לבן הארמי להופיע בדרשה של האלשי"ך הקדוש, ולהצדיק עליו את כל מה שעשה ורמה את יעקב אבינו. וכך באמת היה: מיד כאשר פתח האלשי"ך הקדוש בדרשתו, התיצב לבן הארמי בפתח בית המדרש, והקשיב באזניים קשובות לדרשת הרב. והנה, על כל תחבולה ומרמה שהסביר האלשי"ך הקדוש היה לבן הארמי מנענע את ראשו כאומר הן, נכון הדבר, והיה מודה ומתודה, שכן, בדיוק נמרץ, עשה ליעקב אבינו. ולכן הייתי צוחק ומחייך. שכן, לבן, מרוב תככיו ומעשי רמאיותיו שעשה ליעקב, לא הפסיק לנענע את ראשו...

"מה נורא המקום הזה, אין זה כי אם בית אלקים..." (כח' יז)

פעם נודמן הרבי ר' מאיר'ל מפרמישלאן זי"ע לבית כנסת שבאחת העירות שבגלציה, והנה, אך פתח הוא את דלת הכניסה של בית הכנסת, עמד נרעש ונפחד למראה הטחב, העובש והעופש שבצבצו, מכל צד ופינה. מיד קרא הצדיק את הפסוק: "מה נורא המקום הזה, אין זה כי אם בית אלקים..." לאחר שעמדו הנוכחים משתאים ותמהים לכוננתו של הרבי, פתח ר' מאיר'ל בעצמו והסביר: "מה נורא המקום הזה..." – מקום זה מדבר וזועק, ומעיד על עצמו שהוא "בית אלקים" – והנה, אין איש הדואג לתיקונו, שיפוצו ושכלולו...

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!